Է ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1378 ՇԱԲԱԹ 6 ՕԳՈՍՏՈՍ 1888 (Ն. Տ.) 18 ՕԳՈՍՏՈՍ 1888 10 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

رعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خاننده آرەولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արծաթ 160
» » Վեցամսեայ » » 80
» » Եռամսեայ » » 40
Գաւառաց » եւ տեղական
Թղթատարով տարեկան » » 240
Գաւառաց համար եւ տեղական
Թղթատարով վեցամսեայ » » 120
Օտար երկիրներ, տարեկան Ֆրանք 58
» » վեցամսեայ » 26
Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 6 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1888

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՍԱԼԻՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՔ

Մեր անցեալ շաբաթ աւուր յօդուածով քանի մը դիտողութիւններ ըրինք Ազգին կրթական կացութեան տխուր կողմերուն վրայ։ Միշտ օգտակար է անաչառ տեսութեամբ նկատել ազգային պակասութիւնները։ Բայց ասկէ չի հետեւիր թէ յոռետեսութիւնը պէտք է լինի մեր ազգային սկզբունքը։ Կատարուած գործոց արժէքը գնահատել գիտնալն ալ ունի իր օգուտներ։ Քաջալերութիւնը նոյնչափ կարեւոր պայման է յառաջդիմութեան որչափ քննադատութիւնն։ Եւ ուրախութեամբ կը տեսնենք թէ կրթական գործին մէջ քաջալերութեան արժանի երեւոյթք անպակաս են։ Շատ չկան, դժբախտաբար. բայց այս ալ մեծագոյն արժէք մը կուտայ այն կրթական հաստատութեանց որք կանոնաւոր և բարեկարգ ընթացք մ'ունին, արդիւնաւոր հանդիսացած են, և կը խոստանան յապագային մեծագոյն ծառայութիւն մատուցանել ազգային դաստիարակութեան։

Այս կարգի հաստատութեանց մէջ ամենէն աւելի յուսալից է անշուշտ Ղալաթիոյ Կեդրոնական Վարժարանը։ Կրթական գործին ամեն բարեկամք գոհունակութեամբ կը տեսնեն թէ այս վարժարան, ձեռնհաս խնամակալութեան մը տնօրինութեան և ուսուցչական ընտրելագոյն խմբի մը խնամոց ներքեւ, կանոնաւոր և արդիւնաւոր ընթացքի մը մէջ կը յառաջէ, ևս քան զևս արդարացնելով իր վրայ դրուած յոյսերը։ Դեռ շատ կանուխ է Կեդրոնական Վարժարանին առ Ազգն մատուցած ծառայութեանց վրայ խօսելու համար։ Բայց լաւ և տեւական գործոց հիմերն ուշ կը դրուին։ Առայժմ կարող ենք գոհունակութեամբ հաստատել թէ Ազգին հանրային վարժարանաց այս գլխաւորն իրեն համար գծուած ուղւոյն մէջ անսայթաք կը յառաջդիմէ, իր ուսուցչական և դրամական գործեր ի կարգին են կատարելապէս, և այս ընթացքով անշուշտ պիտի հասնի սահմանեալ նպատակէտին, որ է լինել կեդրոն միջնակարգ և մասնագիտական ուսմանց՝ թաղային վարժարաններու ընթացաւարտ աշակերտաց համար։

Կեդրոնական Վարժարանի ցայսվայր գտած յաջողութիւնը վերագրելի է քանի մը պատճառներու, զորս օգտակար է աչքէ չվրիպեցնել։ Նախ, պարզ բացատրութեամբ մը, այս վարժարան շատ խառնուող չունի։ Իր խնամակալութիւն հինգ տարւոյ համար ստանձնած է վարժարանին հոգն, և ամենայն անկախութեամբ կը գործէ, միայն առ Կեդր. Վարչութիւնն համարատուութեան մը պարտաւորութեամբ։ Խնամակալութիւնը բաղկացեալ է երկու կարգի անդամներէ. մէկ մասն իր ընկերական դիրքով և ազդեցութեամբ ապահովութիւն կը ներշնչէ հասարակութեան և հաստատութեան նիւթական յաջողութիւնը կ'երաշխաւորէ. միւս մասը՝ կրթական եւ իմացական գործին մէջ իր ձեռնհասութեամբ կ'ապահովէ հաստատութեանդ ուսումնական յաջողութիւնն։ Ազգային վարչական վիճակի փոփոխմունք չեն ազդեր Կեդր. Վարժարանին վրայ։ Այսպիսի պայմաններու մէջ այս հաստատութեան վայելած ինքնօրինութիւնն իր փրկութիւնն է, իր յաջողութեան մէկ գլխաւոր պատճառն։ Եւ յետոյ, Կեդր. Վարժարանի վարչութիւնն իր նիւթական կարողութենէ վեր բեռի մը տակ չի մտներ։ Իր ելմտացոյց հաւասարակշիռ կը պահուի։ Փայլուն յայտագրերով և փայլուն հանդէսներով հասարակութեան աչքը շլացնելու փորձ չի փորձուիր։ Կեդրոնական Վարժարանը թաղային ամեն վարժարանէ աւելի ծախք կ'ընէ, բայց թաղային վարժարանաց յետնագոյնք Կեդր. Վարժարանէն աւելի փայլուն, աւելի հրապուրիչ ցոյցեր կ'ընեն։ Կեդր. Վարժարանի ելմտից խղճամիտ և ձեռնհաս մատակարարութիւնն ալ իր գոհացուցիչ կացութեան պատճառներէն մին է։ Իսկ հասարակութեան վստահութիւնը լրումն է յաջողութեան, և յոյս կուտայ թէ այս հաստատութիւն պիտի հասնի առաջադրեալ նպատակին։

Ո՛չ ապաքէն այս պայմանաց բացակայութիւնն է պատճառ թաղային շատ մը վարժարանաց ամլութեան։ Նախ, այս վարժարանք խառնուող շատ ունին, և խառնուողներն ալ ըստ մեծի մասին ձեռնհաս մարդիկ չեն։ Ամեն թաղեցի, որչափ ալ անձեռնհաս, իրեն իրաւունք կը համարի միջամտել թաղային վարժարանին։ Թաղական Խորհուրդներն ալ, որոց յանձնուած է վարժարանաց բացարձակ տնօրինութիւնը, միշտ չեն բաղկանար կրթական գործէն հասկցող մարդիկէ։ Հակառակն աւելի յաճախ կը տեսնուի։ Հետեւանքն այն է որ դասատուներու, յայտագրերու, դասագրքերու և թոշակներու անվերջանալի փոփոխմունք և անկանոնութիւնք կայ և անստոյգ ընթացք մը կուտան վարժարաններուն։ Միանգամայն հասարակութեան բան մը ցուցնելու և ժողովրդականութիւն շահելու եռանդը Թաղ. Խորհուրդները կը մղէ իրենց տանիլ կրցածէն աւելի ծանր բեռներու տակ մտնել, զոր կը տուժէ վարժարանին ելմտացոյցն, որոյ անհաւասարակշիռ վիճակն է գլխաւոր պատճառ մը թաղային վարժարանաց մեծագոյն մասին անյաջողութեան։

* *

Ուրիշ յուսալից հաստատութիւն մ'է Մեզպուրեան աղջկանց վարժարանն։ Անհատական գովելի զոհողութեան և օրինակելի հաստատամտութեան արդիւնք, Մեզպուրեան վարժարան, թէեւ մասնաւոր դպրոց, Ազգին համար կրթական առաջնակարգ հաստատութիւն մը դարձած է այսօր։ Հոն մեր աղջկունք հիմնաւոր դաստիարակութիւն մը կը ստանան, և պարկեշտ և ուսեալ մայրեր և հայ իգական սեռի ապագայ յառաջդիմութեան ռահվիրաներ լինել կը պատրաստուին։ Մեզպուրեան Մկրտիչ էֆ.ի կրթական ծառայութիւնը քաջալերանաց արժանի է այն պատճառաւ մանաւանդ որ՝ գործողութեան տկար միջոցներ միայն ունենալով իր տրամադրութեան ներքեւ՝ համարձակած է մրցիլ օտար իգական հաստատութեան մը, Սկիւտարի ամերիկեան Հոմ վարժարանին դէմ, ուր բազմաթիւ հայ աշակերտուհիք կը յաճախեն, կամ լաւ եւս՝ կը յաճախէին։ Տարիներէ հետէ կը տեւէր այս մրցում, որ կը շարժէր ամեն հայ կրթասիրաց համակիր հետաքրքրութիւնը։ Թէեւ ո՛չ մէկ մարդկային հաստատութեան տրուած է կատարելութեան հասնիլ, և թէպէտ Մեզպուրեան վարժարան պէտք ունի նոր բարւոքումներու, զորս անշուշտ պիտի ընդունի շնորհիւ իր Տնօրէնին, Տնօրինուհւոյն և ուսուցչական մարմնոյն անդուլ հոգածութեան, բայց առանց չափազանցութեան կարող ենք այժմէն հաստատել թէ այդ մրցում Մեզպուրեան էֆ.ին և իր վարժարանին համար պատուաբեր արդիւնք տուած է, և այն հայ ծնողք որք՝ իրենց աղջիկները գիշերօթիկ վարժարան մը դնելու կարողութիւն ունենալով՝ ամերիկեան հաստատութեան մը դիմելու հարկին մէջ կը գտնուէին, այսօր բոլորովին զերծ են այդ հարկէ, քանի որ փափաքուած կրթութիւնը Մեզպուրեան վարժարանն ի վիճակի է այսօր լիուլի հայթայթելու։ Այս է՝ ըստ մեզ՝ Մեզպուրեան էֆէնտիի մեծագոյն արժանիքն, և այս պատճառաւ ամեն ժամանակէ աւելի Մեզպուրեան էֆէնտի իրաւունք ունի հանրային քաջալերութեան և վստահութեան։

Ճշմարտութիւն մ'է թէ զուտ ազգային կրթութիւն ո՛րչափ պիտանի է մեր մանչ զաւակաց, աւելի՛ եւս պիտանի է մեր աղջկանց։ Փափաքելի էր որ մեր տղայքը բնաւ օտար կրթարան ղրկելու չհարկադրուէինք։ Բայց այլ և այլ պատճառներով անկարելի եղած է այս։ Մեր մանչ զաւակներ կենաց խիստ պայքար մը մղել կոչուած են։ Անոնցմէ շատեր կանուխէն կը հարկադրին յաճախել օտար վարժարաններ, մասամբ այն պատճառաւ որ ազգային վարժարանք բաւական վստահութիւն չեն ներշնչեր, և գլխաւորապէս այն պատճառաւ որ ազգային վարժարանք փափաքուած մասնագիտական ուսումները չեն աւանդեր։ Բայց եթէ ապագայ հայ մայրերը զուտ ազգային կրթութեամբ մը պատրաստուին, հայ ընտանեաց ապագայ հայրերուն օտար կրթարաններու մէջ ստացած դաստիարակութիւնը կարծուածին չափ անպատեհութիւններ չունենար։ Մայրն հօրմէն աւելի կ'ազդէ ընտանեաց ոգւոյն և զաւակաց կրթութեան վրայ։ Մեր ընտանեաց մէջ ազգային ոգին վառ պահելու և օտարամոլութիւնը վանելու մեծագոյն զէնքը մօրց ազգային կրթութիւնն է։ Եւ ապագայ մայրերն ապագայ հայրերուն չափ պէտք չունին օտար վարժարաններ յաճախելու, եթէ գտնուին ի մեզ իգական վարժարաններ որք ըստ բաւականին յաջողին բարեպաշտ, բարեկիրթ, ուսեալ և տնտեսագէտ մայրեր պատրաստել։ Մօրց դաստիարակութիւնն, հայ ընկերութեան արդի վիճակին մէջ, ի հարկէ սահմանափակ է, բաղդատմամբ այն մասնագիտական դաստիարակութեան որուն պէտք ունին հայ ընտանեաց ապագայ պետերը։ Մեզպուրեան վարժարանը տեսակին մէջ գրեթէ ամեն պէտքերը գոհացնող հաստատութիւն մ'է, և կատարելագոյն յաջողութիւն մաղթելով, կը փափաքինք անոր նմաններուն Ազգիս մէջ աւելնալուն։

Քանի որ մասնաւոր վարժարանի մը վրայ խօսեցանք, Պէրպէրեան վարժարանն, իր յարատեւ յառաջդիմութեամբ և ցայսվայր հասած կատարելութեամբ արժանի է մասնաւոր գոհունակութեամբ մը յիշուելու։ Ազգային այլ և այլ խնդրոց մէջ մեք համամիտ չենք կրցած գտնուիլ Պէրպէրեան էֆէնտիի հետ, իբրեւ ազգային գործիչի հետ։ Բայց այն Պէրպէրեան էֆէնտիին հետ որ իր պատանեկութենէ ի վեր կրթական գործին մէջ յամառ աշխատաւորն եղած է, որ իբրև պարզ դասատու հոգեկան և մարմնական ամեն տանջանաց հանդուրժելով մասնաւոր վարժարան մը հաստատած եւ յառաջ վարած է աննկուն հաստատամտութեամբ, հակառակ ամեն դժուարութեանց և ամեն փորձութեանց, և որ այսօր հպարտութեամբ կը տեսնէ ինքզինք ի գլուխ Ազգին պատիւ բերող առաջնակարգ կրթարանի մը, այս Պէրպէրեան էֆէնտիին հետ, կ'ըսենք, ո՛չ միայն խնդիր չունինք, այլ և անկեղծ ենք թէ ամեն կրթասիրաց համակրութեան և քաջալերութեան կատարելագոյն իրաւունք ստացած է։ Բարոյական նկարագրի ինչ ինչ մանր մունր թերութեամբք Պէրպէրեան էֆէնտի շատեր վշտացուցած է. բայց այս պատճառ մը չէ որ ամեն անկողմնակալ և կրթասէր ոք սիրայօժար չխոստովանի այս քաջուսումն, յառաջդիմասէր և հաստատամիտ երիտասարդին այսչափ տարիներէ հետէ առ Ազգն մատուցած կրթական կարեւոր ծառայութիւններն։ Եթէ Պէրպէրեան վարժարանի մէջ աւանդուած կրթութիւնն ունի տակաւին թերի կողմեր, անշուշտ Պէրպէրեան էֆէնտի մեզմէ աւելի ձեռնհաս և աւելի նախանձախնդիր է զանոնք նկատելու, բարւոքելու և կատարելագործելու, և եթէ՝ այս տեսութեամբ՝ առաւելագոյն խնամ տարուի Պէրպէրեան վարժարանին մէջ աւանդուած բարոյական և կրօնական կրթութեան, վստահ ենք թէ ո՛չ միայն շատ մը հայ ծնողք աւելի շնորհակալ կը լինին Պէրպէրեան էֆէնտիին, այլ և Պէրպէրեան վարժարանն եւս բարւոք յառաջդիմութեան և հանրային վստահութեան նոր գրաւական մը կ'ընդունի։

Սկիւտարէն անցնելով դիմացի եզերքն, իգական կրթութեան համար գեղեցիկ ջանքեր կը տեսնենք յՕրթագիւղ, ուր Հռիփսիմեան վարժարանը, Տիկնաց ինքնուրոյն խնամակալութեան մը ներքեւ, բաւական յառաջդէմ վիճակ մ'ունի, և ի Պէշիքթաշ, ուր Սաքրուհեան երկսեռ վարժարանք իրաւունք ունին քաջալերական յիշատակութեան մը։ Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանն եւս, որ նպատակ ունի գաւառաց համար հայ վարժուհիներ պատրաստելով ազգային կրթութեան մէկ կարեւորագոյն պակասը լրացնել, այս տարի յաջողած է քանի մը ուսումնաւարտներ արտադրել, որոցմէ երեքն՝ ուսեալ և բարեկիրթ վարժուհիներ՝ պատրաստ են գաւառային պաշտօններ ստանձնել։ Լիակատար յաջողութիւն մաղթելով այս երեք օրիորդաց, կը փափաքինք որ Դպրոցասէր Տիկնաց Ընկերութիւնն ամեն տարի կարողանայ Ազգին նուիրել այնպիսի ընտիր մշակներ ազգային կրթութեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԵԱՆ ՆՈՐ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆ

Իտալացւոց Մասուայի մօտ կրած պարտութիւնը, զոր անցեալ օր ծանոյց հեռագիրը, ծանր բան մը չէր, բայց վերջապէս պարտութիւն մ'էր։ Իտալացի հրամատարը մէկ իտալացի հարիւրապետի և ուրիշ չորս սպայից հրամանաց ներքեւ 400 Պաշըպօզուգ ղրկած էր տեղական ցեղապետի մը՝ Տէպէպի դէմ, որ ժամանակէ մ'ի վեր կը նեղէր Իտալացիները։ Տէպէպ հրացանօք զինեալ 300 մարդիկ հաւաքած էր, Իտալացւոց հպատակած գիւղերու մէջ աւարառութիւն գործելու դիտմամբ։ Իտալացւոց կը հետեւէր 200 Պաշըպօզուգներու ուրիշ խումբ մը, անոնց հաղորդակցութիւններն ապահովելու համար։ Օգոստ. 8ին Իտալացիք Սականիթի առջեւ հասնելով, տեսան որ Տէպէպ պաշտպանողական ամեն միջոցներ ձեռք առած էր։ Բայց իտալացի հարիւրապետը քաջապէս մտաւ գիւղն, սպայի մը և 100 Պաշը պօզուգներու հետ, և գրաւեց բերդակը։ Բայց Իտալացւոց բնիկ առաջնորդք զիրենք խաբած էին և գործը Տէպէպի իմացուցած։ Նաեւ բնիկ զինուորները դասալիք եղան, և թշնամւոյն հետ միանալով, Իտալացւոց վրայ յարձակեցան։ Իտալացւոց անհնար եղաւ բերդակը պաշտպանել։ Պաշը պօզուգներն ի փախուստ դարձան ամենայն անկարգութեամբ, և գիւղէն քիչ մը հեռի գտնուող Պաշը պօզուգներն ալ վախցուցին։ Իտալացի հարիւրապետն և տեղակալ մը սպաննեցան. միւս երեք իտալացի սպայք քանի մը զինուորներու հետ շարունակեցին դիմադրութիւնը, բայց ի վերջոյ անոնք ալ սպաննեցան։ Պաշը պօզուգները ջարդուեցան կամ ցիր ու ցան եղան։ Տէպէպ ալ 350 հոգի կորոյս։ Իտալացի հրամատարը բնիկներէն 40 հոգի իբրեւ պատանդ վար դրաւ, և խստիւ պիտի պատժէ մատնիչները։

ՊԱՊՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՔ

Փարիզի կաթոլիկ թերթ մը հետեւեալը կը հրատարակէ.

«Հռոմէ կը ծանուցուի թէ Պապն այս միջոցիս կը յօրինէ ընդհանրական թուղթ մը արեւելեան այլ եւ այլ եկեղեցեաց կացութեան վրայ, որ մանաւանդ Հայաստանի և Բուլղարիոյ մէջ շատ ծանրացած է վերջին տարիներս։ Բուլղարիոյ մէջ հերձուած մը յառաջ եկած է, եւ հերձուեալք քաղաքային իշխանութեանց կողմէ պաշտպանութիւն գտած են։ Այս ընդհանրական թուղթէ զատ, Լեւոն ԺԳ, որ միշտ մասնաւոր հոգածութիւն մ'ունի Արեւելեան Եկեղեցեաց վրայ, կոչում պիտի ընէ օսմ. իշխանութեանց բարեյօժարութեան, որպէս զի խաղաղութիւն եւ կրօնային ներողամտութիւն (՞՞) վերահաստատուին Տէրութեան այս գաւառաց մէջ։»

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

Զարը պարսաւեր է Իկնաթիէվ զօրավարն, որ, ինչպէս ծանուցինք անցեալ օր, ի Քիէվ բանախօսելով, Աւստրիոյ դէմ կծու ակնարկ մ'ըրած էր, ըսելով թէ Ռուսիա զիւր քաղաքականութիւն յառաջ պիտի վարէ հակառակ՝ ընդդիմութեան Աւստրիոյ, որ [illegible] մ'է։ Բայց ռուս Թուանշաններուն մեծն այնպէս կը խորհի թէ այն զերօն անարգել ներելի չէ։ Կ'երեւի թէ Կ. Պոլսոյ ռուսական նախկին դեսպանը քաղաքական մաթեմատիքի մէջ շատ յաջող չէ։

Զարն Իկնաթիէվ զօրավարը պարսաւած ժամանակ, կ'երեւի թէ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրն ալ պիտի պարսաւէ Խրուաթիոյ Սթրոսմայէր կաթոլիկ եպիսկոպոսն, որ, ինչպէս կը յիշուի, ուղերձ մը ղրկելով ի Քիէվ, համասլաւեան ջերմագին արտայայտութիւն մ'ըրած էր, յաջողութիւն մաղթելով «ի Նախախնամութենէ Ռուսիոյ սահմանուած համաշխարհային պաշտօնին»։ Այդ պաշտօն «համասլաւութիւնն» է, աշխարհի բոլոր սլաւ ազգութիւնները կուլ տալու քաղաքականութիւնն է, և Աւստրիոյ հպատակ եպիսկոպոսի մը, որչափ եւ սլաւասէր, ներելի չէր այսպիսի յաջողութիւն մը մաղթել օտար և թշնամի Տէրութեան մը։ Ո՛չ միայն Աւստրիոյ, այլ և Մաճառստանի պաշտօնական լրագիրք պախարակեցին Խրուաթիոյ եպիսկոպոսին ընթացքն, և ի մասնաւորի Փեշթայի կառավարական Նեմզէթ լրագիրն յայտարարեց թէ այս եպիսկոպոսի հեռագիրն ապացոյց մ'է թէ ինք ո՛չ խրուաթ հայրենասէր մ'է, ո՛չ կաթոլիկ եկեղեցական մ'է, ո՛չ ալ հաւատարիմ հպատակ Աւստրիոյ Տէրութեան, և եթէ Գեր. Սթրոսմայէր այնչափ փափաքող է Ռուսիոյ «պաշտօնին» յաջողման, պէտք է ելնէ Ակրամէ եւ երթայ կա՛մ Քիէվ կամ Սիպերիա։ Եպիսկոպոսն, որ այս օրերս Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր առջեւ պիտի հրաւիրուի

—)(17)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԷԷ

ԱՅՐԻՆ

—Կամ թերեւս, շարունակեց տիկին տը Լա Բավ, ես ինքս կը խաբուէի··· վասն զի բնականաբար մենք՝ կանայք՝ շատ տարտամ··· եւ քիչ մ'ալ ցնորական ծանօթութիւններ ունինք այդ մասին։ Բայց վերջապէս այնքա՛ն ըսին ինծ թէ անառակ մ'եղած էք··· որ սոսկալի գաղափար մը կազմած էի ձեր վրայ. գրեթէ կ'երկնչէի ձենէ··· եւ, ճշմարիտն ըսելով, բնաւ անհաճելի բան մը չեմ նշմարեր ձեր վրայ։

—Շատ երջանիկ եմ որ ձեր սխալանքը կը փարատեմ, տիկին։

—Բայց ո՛չ··· այդքան երջանիկ ըլլալ պէտք չէ···։ Ստոյգ է թէ ներքնապէս յոյժ գոհ եմ որ չէք համապատասխաներ այն գաղափարին զոր կազմած էի անառակ անձի մը վրայ··· բայց, միւս կողմէ, փոքր ինչ յուսավրիպում կայ···։ Գիտէ՞ք թէ որքան հետաքրքիր են կանայք—մանաւա՛նդ մեր աշխարհին կանայք։ Անոնց համար անառակ մը տեսակ մը խորհրդաւոր, զարհուրելի անձնաւորութիւն է, զոր երեւակայելն իսկ սարսուռ կ'ազդէ առ ահի··· ուստից արտասովոր բաներ կ'սպասուին··· տեսակ մը գիշատիչ գազան որուն դէմն ելնելու կը վախնան··· եւ զոր սակայն կը յուսան նուաճել։ Աւասիկ մօտաւորապէս այսպէս կ'ենթադրենք անառակ մը։

—Այլ եւս, փա՛ռք Աստուծոյ, ըսաւ Ժէռառ, յուսամ թէ ապահովուած էք։

—Ո՛հ, բոլորովին, պատասխանեց մանկամարդ կինը չոր ձայնով մը։

Եւ ձին քշեց սրարշաւ։

Երիտասարդն՝ անոր շաւղին հետեւելով հանդերձ, ինքնին դառն խորհրդածութեանց մէջ ընկղմած էր։ Թէեւ թանձր մորթ մ'ունէր, բայց ո՛չ այնքան թանձր որ չզգար խայթուածն այն նետերուն զորս մօրեղբօրդուստրն արձակած էր իրեն։ Հետզհետէ կը համոզուէր թէ ինքզինքն հացնելով մաքուր մեծարանաց մէջ, ինչպէս ըրած էր ամիսներէ հետէ, եւ Մառիաննի քով խստիւ սանձելով իր ասպետական կնահաճոյ սովորոյթները, սխալ ճանբայ բռնած էր։

Այդ դասակարգի անձինք ընդհանրապէս սովոր են ամենէն պարկեշտ կանանց իսկ վերագրել գաղտնի ճաշակ մը յանդուգն եւ համարձակ մարդոց նկատմամբ։ Այս առաւել կամ նուազ հիմնաւոր սկզբունքն իր միտքն եկաւ եւ իրեն համար լուսոյ նոր ճառագայթ մ'եղաւ. այդու սքանչելապէս կը մեկնէր այն յուսավրիպումն, այն դժկամակութիւնը զոր արտայայտել չէր կրցած ինքզինքը զսպել տիկին տը Լա Բավ։ Ակներեւ էր թէ, անոր անառակի համբաւէն դատելով, մանկամարդ այրին իրմէ ակնկալած էր, ո՛չ անտարակոյս բրտութիւն, բայց քիչ մ'աւելի եռանդոտ, աւելի յայտարար ձեւեր, վերջապէս բան մը որ իրեն զգացունել տար արկածի եւ վտանգի յուզումն։

Այո, ճշգիւ, տխմար եղած էր ինքն։ Յարգելով ու մեծարելով՝ բոլորովին անհամ և անգոյն մէկն երեւցած էր յաչս այրւոյն։ Ինքզինքն անգոսնելի դարձուցած էր այդ սիրասուն փոքրիկ կնոջ որ կարծած էր թէ պիտի կարենար վստահիլ անոր վրայ, վայրկեան մը, կենացը մէջ մէկ անգամ չեղելու համար սովորական սիրոյ անհամութիւններէն։

—Եւ աւելի եւս տխմար եղայ, կը յարէր, քանի կը մտածեմ թէ վայելչաձեւ կին մ'է այս, յիմարաբար կը սիրեմ զինքը եւ ծայրայեղ զգուշաւորութիւնս անհունապէս կը նեղէր զինս։

Պ. տը Քօմպալէօ այս ընթացքով որոճալու վրայ էր, երբ սեղանի բազմեցան, եւ որպէս զի կատարելապէս լուսաբանէր իր գաղափարներն, երիտասարդն հարկ դատեց լայնարձակ կերպիւ օգտիլ այն առաւելութիւնէն զոր մօրեղբօրդուստրը շնորհած էր իրեն՝ մառանի գինիներուն վրայ։ Հետեւաբար, սովորականէն աւելի համարձակախօս երեւցաւ եւ աւելի պարզութեամբ ցոյց տուաւ այն բիրտ զուարթութիւնն որ պահուած կար իր բնաւորութեան խորը եւ որ այնքա՛ն անգամներ ցնցած էր սիրասուններու ականջները։ Տիկին տը Քօմպալէօ սարսուռ մ'զգաց. բայց իր եղբօրդուստր անվրդով ընթացքն ապահովեց զինքը։ Արդարեւ տիկին տը Լա Բավ՝ զարմացած աչքերը խոշոր բանալով հանդերձ, մեծ ախորժ զգալու երեւոյթ մ'ունէր այս ռապըլէական զուարթութենէն որ հաւանաբար առաջին անգամ լինելով կը հմայէր իր նուրբ ականջները։

Ընթրիքէն յետոյ, վայելչազարդ սրահ մը գնացին ուր յաղթականն Ժէռառ իր մօրեղբօրդստեր ձեռքէն ընդունեց յաջորդաբար գլանիկ մը եւ զայն վառելու համար ձեռնաշտանակ մը, ապա գաւաթ մը սուրճ եւ գաւաթ մը ըմպելի։ Մինչդեռ մանկամարդ կինն այս փոքրիկ ծառայութիւնները կը մատուցանէր իրեն, երիտասարդը մինչեւ անոր մազերուն վրայ կը խոնարհէր շնորհակալութիւն յայտնելու համար, անոր աչաց մէջ նայելով մելամաղձիկ նայուածքով մը եւ իր կրքոտ ձայնիւ մրմնջելով մեծարանքներ որք ժըպտիլ ու շիկնիլ կուտային նմա։ Մի քանի վայրկենի մէջ, տիկին տը Քօմպալէօ այնքան լաւ յարաբերութեան մէջ տեսնելով զանոնք, մեղմիւ դուրս ելաւ պարտէզն երթալ օդ առնլու։

Իր մօրեղբօրդստեր հետ առանձին մնալով՝ Ժէռառ ընկողմանեցաւ նստարանի մը վրայ ուր բազմած էր այրին, եւ հակելով դէպ ի նա, աչքերն երազացնոր ու այտերը բոցավառ, վերստին չէշտակի դիտեց զնա. ապա, առանց բառ մ'արտասանելու, քանիցս գլուխն օրօրեց նման մարդու մը որ իր զգացումներն արտայայտելու չափ բաւական զօրաւոր փաստ չի գտներ։

Լեզուի այս անբաւականութիւնը դարմանելու համար, բռնեց մանկամարդ այրւոյն հրաշալի ձեռներն եւ արտասովոր եռանդեամբ մ'անոնց հպեց իր շրթները։

—Ինծ կը թուի թէ, հօրաքեռորդիս, ըսաւ սա, ինքզինքն ազատելով մեղմիկ, շատ զուարթ էք այս իրիկուն եւ թէ քիչ մը առաջ կ'երթաք···։ միթէ անո՞ր համար է որ յանդիմանեցի զձեզ թէ ըստ բաւականին անառակ չէք։

—Կը խոստովանիմ թէ երբէք այնքան փափաք չէի ունեցած անառակ մը լինելու քան այս վայրկենիս··· եւ ինչպէ՞ս կը բարկանաք···։ կարծեմ թէ սակաւ ինչ համարձակութիւն տուիք ինծ։

Եւ վերստին բռնեց անոր ձեռքերէն։

—Ո՛հ, լաւ հասկցաք, յուսամ, յարեց մանկամարդ կինն որ սաստիկ խռովեալ կ'երեւէր եւ էր իսկ—լաւ հասկցաք թէ կատակ կ'ընէի։

—Ի՞նչ կ'ըսէք, սիրելի մօրեղբօրդուստրս, իմ գեղանի եւ հրապուրիչ Մառիաննս··· այն վիճակին մէջ յոր հասած ենք, միթէ իրաւունք չպիտի՞ ունենամ համբոյր մը դրոշմել այդ սքանչելի ճակտուն վրայ։

Մառիանն վարանեցաւ,—ապա երկչոտ ու դանդաղ շարժմամբ մերձեցուց իր դժգոյն ճակատն—և անոր կարկառեց զայն։

Դժբաղդաբար, այս առաջին յաջողութիւնը սիրտ տուաւ Ժէռառի որ ուզեց վայելքը քիչ մ'ալ առաջ մղել եւ իր շրթունք՝ տեսակ մը սաստկութեամբ՝ նուազ պլատոնական համբոյր մ'առնուլ փորձեցին։

Կէս մը բարկացած եւ կէս մը ծիծաղելով, Մառիանն ետ կը մղէր զնա մի քանի անորոշ բառեր արտասանելով։

—Բայց, բարեկամս··· հանդարտ կեցէ՛ք, խնդրեմ··· լրջօրէն կ'ըսեմ, հանդարտ կեցէ՛ք։

Երիտասարդն այդ վայրկենին ճախողապէս յիշեց սա առածը թէ կանայք այն այրերը կը սիրեն որ համարձակ են,—կամ լաւ եւս հաւանաբար ոչինչ յիշեց, և պարզապէս հնազանդելով իր տենչանաց արբշռութեան որ եւս առաւել գրգռուած էր գինիէն եւ մաքառումէն, գրեթէ անասնական զօրութեամբ մը մէջքէն գրկեց մանկամարդ կինը։—Մառիանն ցատքեց. ցասման ճիչ մ'արձակեց որ այս անգամ խաղ մը չէր, վասն զի անկեղծապէս զայրացած էր, ըստ որում բնաւ երբէք այսպէս վարուած չէին իրեն հետ եւ ենթադրած իսկ չէր թէ այսպիսի բան մը կարելի է։—Բայց Ժէռառ կեցուցած էր զնա. նստարանին վրայ կը մղէր եւ իր բազկացը մէջ պրկած էր, իր վայրի երեւոյթով ահաբեկելով զնա։

—Բայց, գոչեց, Թշուառականին մէկն էք դուք—եւ յուսահատական շարժմամբ մը ինքզինքն ազատելով անոր բազկացը մէջէն, դէպ ի կրակարանը վազեց, եւ ուժգնապէս զանգակին չուանը քաշեց քանիցս։

Գրեթէ միեւնոյն վայրկենին, դուռը բացուեցաւ եւ ներս մտաւ տիկին տը Քօմպալէօ ետեւէն երկու սպասաւորներով։ Սոսկմամբ տեսաւ իր եղբօրդուստրն յոտնկայս, մազերը քակուած, դէմքն հրացայտ—եւ, անկիւն մը՝ իր որդին, թալկացեալ, լռիկ, ընկճեալ։

—Հօրաքո՛յր, ըսաւ մանկամարդ կինը, ձեզ հետ է որ կ'ուզեմ խօսիլ։

Սպասաւորք դուրս ելան։

(Շարունակելի)

պարսաւ մը լսելու, իւր սլաւական գաղափարաց ջատագովութեան գիր մը կը պատրաստէ եղեր։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Թայմզ, Կ. Պոլսոյ երկաթուղւոյն Եւրոպիոյ երկաթուղեաց հետ միացման առթիւ գրած յօդուածին մէջ, կ'ըսէ թէ երկաթուղեաց այս միացմամբ Սերպիոյ և Պուլկարիոյ մէջ Աւստրիոյ քաղաքական և տնտեսական ազդեցութիւնն ևս քան զևս պիտի աճի։

Այս է նաև ընդհանուր համոզումն ի Վիեննա և ի Փէշթա, և այս պատճառաւ Աւստրիոյ և Ունկարիոյ լրագիրք շաբթուս այս մեծ դէպքն ամենամեծ գոհունակութեամբ կը յիշատակեն։

Արեւելեան երկաթուղիք հետեւեալ համեմատութեամբ բաժանեալ են հետեւեալ վարչութեանց միջեւ.

Փէշթայէ մինչեւ Սեմլին (Դանուբի եզերքը) 278 քիլօմէթրօ, Ունկարիոյ երկաթուղեաց վարչութեան կը պատկանի։

Պելկրատ-Նիշ-Փիրօթ, 336 քիլօմէթրօ, Սերպիոյ պետական երկաթուղեաց վարչութեան։

Փիրօթ-Զարիպրօտ-Սոֆիա-Վաքարէլ, 114 քիլօմէթրօ, Պուլկարիոյ կը պատկանի։

Վաքարէլ-Պէլովա, 44 քիլօմէթրօ, ի Րումէլի, վէճի տակ եղած գիծն է, զոր Թուրքիա շինել տուած էր, և Պուլկարիա գրաւեց վերջերս։

Պէլովա-Փիլիպէ-Մուսթաֆա փաշա, 206 քիլօմէթրօ, ի Րումէլի, Արեւելեան Երկաթուղեաց (Հիրշի) ընկերութեան կը վերաբերի։

Մուսթաֆա փաշա-Ադրիանուպոլիս-Կ. Պոլիս, ի Թուրքիա, նոյն Ընկերութեան։

Վիեննայէ ի Կ. Պոլիս հեռաւորութիւնն է 1,886 քիլօմէթրօ, և ճամբորդութիւնը 48 ժամ պիտի տեւէ։ Այժմ շահագործուող Պալքանեան երկաթուղեաց երկարութիւնն է՝ Նիշ-Վրանիա-Սելանիկի գիծն ևս հաշուելով՝ 2085 քիլօմէթրօ։

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնական թերթը, Ժուռնալ տը Սէն-Փեթերսպուրկ, բացարձակ կը հերքէ Սթանտըրտի այն լուր թէ Պ. Կիրս կը պնդէ եղեր որ Թուրքիա՝ Վաքարէլի գծին Պուլկարիոյ կողմէ գրաւումէն օգուտ քաղելով՝ զինու զօրութեամբ գրաւէ զԱրեւելեան Րումէլի։

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ց'ԱՐԵՒԵԼՍ

Զբօսաշրջիկ և Էքսփրէս կառախմբոց միջազգային ընկերութիւնն այս միջոցիս կը կազմակերպէ գեղեցիկ ուղեւորութիւն մը յԱրեւելս, շնորհիւ վերջերս կատարուած երկաթուղւոյ միացմանց։

Կառախումբը Փարիզէ պիտի մեկնի սեպտ. 1ին. 2ին պիտի հասնի Վիեննա. 4ին՝ ի Քրաքով. 6ին՝ ի Քիէվ. 9ին՝ յՕտեսա. 11ին՝ Սեւաստոպոլ. 21ին՝ ի Վլատիքավկաս. 23ին՝ ի Տփղիս. 25ին՝ ի Պաքու. 29ին՝ ի Մերվ. 30ին՝ ի Պուխարա. և հոկտ. 1ին՝ ի Սմրղանտ. Զբօսաշրջիկներն հինգ օր կանգ պիտի առնուն ի Սմրղանտ. Պիտի վերադառնան Պաքուի, Տփղիսի, Պաթումի և Կ. Պոլսոյ ճամբով, ուր հինգ օր կանգ պիտի առնուն. Ապա պիտի ուղեւորին ի Սոֆիա, Պելկրատ և Փէշթա, ուստից Փարիզ պիտի վերադառնան հոկտեմբեր 30ին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՀ. ՇԱՀՆ ԵՒ ՄԱԿԱՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Թեհրանէ կը հաղորդեն մեզ թէ Պարսից Վեհ. Շահն իւր ադամանդազարդ պատկերը նուիրեր է Վեհ. Մակար Կաթողիկոսին, հանդերձ հրովարտակով։ Սոյն բարձրագոյն պատուանշանը ցարդ տրուած է միայն Հռոմայ Պապին, իւր յիսնամեայ յոբելեանին առթիւ։ Նմանապէս Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճած է Առիւծու և Արեգական առաջին չքանշանը շնորհել Ջուղայի Ամենափրկչեան վանուց Վանահայր Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոսի, որ Թեհրանէն ճամբայ ելած է արդէն Էջմիածին, իւր հետ տանելով Ամենայն Հայոց Հայրապետին եղած սոյն բարձր նուէրը։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կրօնական Ժողովն իւր նախընթաց աւուր նստին մէջ զբաղեցաւ նաև հետեւեալ խնդիրներով.

Գեր. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունի և Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան խնդրած էին ջնջել իրենց անունը Մշոյ առաջնորդական ընտրելեաց ցանկէն։ Ժողովը չեղաւ նկատեց յիշեալ եպիսկոպոսաց այս հրաժարականն։

Ըստ յանձնարարութեան Խառն Ժողովոյ, Տիգրանակերտի վիճակին համար առաջնորդական ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստեց որ կը պարունակէ Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաթճեանի, Արժ. Յովհաննէս վարդապետ Փափազեանի և Քարբերդցի Սարգիս վարդապետի անունները։

Եկեղեցական պակասեալ չորս երեսփոխանաց տեղ նոր ընտրութիւն կատարելու համար յանձնաժողով մը կազմուած էր։ Ուստի այդ յանձնաժողովը կազմող եկեղեցականաց անուններն.

Արժ. Գաբրիէլ վարդ. Անդրէեան
» Տաճատ » Ոսկանեան
» Վահան » Յակոբեան
» Իգնատիոս » Շիշէճեան
» Սուքիաս Ա. քհն. Ստեփաննոսեան

Նկատողութեան առաւ Եղեսիոյ Գեր. Առաջնորդին մէկ գրութիւնն որով կը ծանուցանէր թէ հայ կին մը չուզելով իւր ամուսնոյն հետ կենակցիլ, այս վերջինը կրկնամուսնութեան դիմած է, և թէ տեղւոյն կրօնական ժողովոյ որոշմամբ յատենի եկեղեցւոյ բանադրած է թէ՛ ըմբոստ կինը, թէ՛ կրկնամուսնացեալ այրը, թէ՛ ապօրինի կինն և թէ պսակադիր քահանայն որ արդէն քահանայագործութենէ դադարեալ է։

Ժողովն հաստատեց Եղեսիոյ Ս. Առաջնորդին այս տնօրինութիւնը։

ՕՐՄԱՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ

Պաթումէն առնուած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Գեր. Մաղաքիա Եպիսկոպոս Օրմանեան այս հինգշաբթի մեկներ է անտի աւստրիական շոգենաւով։ Հետեւաբար Ն. Գերապատուութիւն մայրաքաղաքս կը ժամանէ յառաջիկայ չորեքշաբթի։

ՎՍԵՄ. ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ

Գոհունակութեամբ կ'իմանանք թէ Վսեմ. Ստեփան փաշա Ասլանեան՝ վերջին օրերս կայսերական շնորհաց արժանացեր է։

Նախընթաց ուրբաթու Սէլամլըքէն յետոյ, Ն. Վսեմութիւն յատուկ հրաւիրանօք կայս. պալատ երթալով ընդունուեր է Վեհ. Սուլթանի սենեկապետներէն Պաղըր պէյի կողմէ։

Սենեկապետ պէյն Ստեփան փաշայի հաղորդեր է Վեհ. Սուլթանի կայսերական բարեհաճ և նորա տաղանդին, կարողութեան ու հաւատարմութեան նկատմամբ տածած բարձր համարման հաւաստիքն և այս առթիւ դրամական պարգեւ մ'ալ յանձներ է Ն. Վսեմութեան։ Ստեփան փաշա կայս. պալատէն մեկներ է խորին շնորհակալութեան և երախտագիտութեան արտայայտութեամբ։

Գում-գափուի և միացեալ թաղից Աղքատասէր Ընկերութեան Հիմնադրաց Ժողովոյ դիւանին կողմէ կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ թէեւ յիշեալ ժողովն ի նիստ հրաւիրուած էր վերջի կիրակէ օր, սակայն մեծամասնութիւն չունենալով՝ չկրցաւ օրինաւոր նիստ կազմել, ուստի հարկ դատուած է վերստին գումարել Հիմնադրաց Ժողովն վաղը, կիրակէ, ժամ 3ին ի Մայր վարժարանի։ Ատենապետը կը խնդրուի որ ընկերութեան անդամք առանց զանցառութեան ներկայ գտնուին սոյն կարեւոր նիստին։ Հակառակ պարագայի մէջ բացակայք ոչ միայն դիտողութիւն ընելու իրաւունք չպիտի ունենան, այլ և հրաժարեալ իսկ պիտի համարուին։

Մեր այս աւուր երրորդ երեսին մէջ կը հրատարակենք ընտիր թարգմանութիւնն այն քերթուածին զոր Ֆրանսական Ակադեմիոյ անդամ Պ. Ֆրանսուա Գոբբէ ուղղած էր առ հանգուցեալ կայսրն Ֆրետերիք Գ. նորա կենդանութեան ատեն. մինչ մահամերձ կը տառապէր ցաւալից։

ՍՈՒԽԱԿԻ այս աւուր թիւը կը պարունակէ.

Ազգային. Վարդավառ և մուրատատուր Ս. Կարապետ. — Տապանակ ուխտին Աստուծոյ և նաւակատիք եկեղեցւոյ. — Մեկնութիւն Ս. Գրոց. — Ծնունդք. — Եղիշէ մարգարէ. — Ազդ.

Հատը 20 փարայ. քառամսեայն 10 ղրշ. գիւղացի քահանայից տարեկան 10 ղրշ.

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԶՐՋԱՆԻ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԻՆ Ի Ռ. ՀԻՍԱՐ

Րումէլի Հիսարի ազգային վարժարանին ի նպաստ կազմակերպեալ հանդէսն ամենայն շքեղութեամբ եւ կանոնաւորութեամբ պիտի կատարուի վաղը, 7 օգոստոս, Վսեմ. Բէրճիս Հալիմ փաշայի ծովահայեաց պարտիզին մէջ, որ հովանոցներով, վրաններով եւ դրօշակներով զարդարուած է։

Գեր. Խորէն Սրբազան Նար-Պէյ առաւօտուն պատարագ պիտի մատուցանէ գիւղին եկեղեցին, եւ ապա պիտի նախագահէ հանդիսին։

Նուագածուք մինչեւ երեկոյ Ազգային ու Եւրոպական ընտիր եղանակներ պիտի նուագեն, պարի և զուարճութեանց համար որոշեալ ժամեր սահմանուած են։

Հանդիսականաց տրամադրութեան ներքեւ դրուած է մի ճոխ պիւֆէ, ուր ամեն տեսակ ուտելիք և ըմպելիք պիտի գտնուին գոհացուցիչ գներով։

Մասնախումբս ի նպաստ վարժարանիս կազմակերպած է նաև վիճակահանութիւն մը, որ տեղի պիտի ունենայ հանդիսավայրին մէջ ի ժամ 9։ Սոյն վիճակահանութեան շահելիք նիւթերը վարժարանին աշակերտուհեաց ձեռագործներէն կը բաղկանան։ Տոմսակին գինն է 10 ղրուշ։

Շոգենաւուց կիրակնօրեայ երթեւեկութիւնք կանոնաւոր են, այնպէս որ առաւօտէն մինչեւ իրիկուան ժամը 11,45 գիւղին նաւամատոյցէն շոգենաւ կայ թէ՛ կամուրջ և թէ՛ վերին Վոսփոր երթալու համար։

Բարեպատեհ զուգադիպութեամբ սոյն Ազգ. Հանդէս նոր լուսնի ժամանակ պատահելով, գիշերն ևս պիտի շարունակուի։

Երեկոյեան դէմ Եւրոպական նուագածուաց պիտի յաջորդէ Տաճկական նուագածուաց ընտիր խումբ մը։ Լուսավառութիւնք և հրախաղութիւնք ևս տեղի պիտի ունենան։

Մուտքը 100 փարայ է

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳՈՒՐՊԱՆ ՊԱՅՐԱՄԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Գուրպան Պայրամի հանդէսն այս առաւօտ կատարեցաւ Պէշիքթաշի մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանն առաւօտուն կանուխ կայս. պալատէն մեկնեցաւ բաց կառքի մը մէջ բազմած և իւր դէմ ունենալով Օսման ու Նամըգ փաշաները։ Ն. Վեհափառութիւն առաւօտեան աղօթքն անդ կատարելէ յետոյ գեղեցիկ նժոյգի մը վրայ նստած և շրջապատեալ նախարարներէ, կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնեաներէ մեծ հանդիսիւ Տօլմա Պաղչէի պալատը գնաց։ Վեհ. Սուլթանն անդ պահ մը հանգիստ առնլէ յետոյ բազմեցաւ գահոյից գահլիճն ուր տեղի ունեցան Պայրամի առթիւ պաշտօնական շնորհաւորութիւնք։

ՍԷԼԱՄԼԸՔ

Սէլամլըքի արարողութիւնն երէկ սովորական շքով տեղի ունեցաւ Եըլտըզի պալատան շրջակայ Էրթօղրուլ մզկիթին մէջ։ Հանդէսը դիտելու եկած էին ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմսին եղբայրն, ամերիկեան դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Կարճիուլօ, ֆրանսացի Պ. Ժօրժ Լըկրան ու կինն, Առեւտրական Նախարարութեան խորհրդական Հօրն էֆէնտի և այլ օտարազգիք։ Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ սենեկապետ մը նոցա գտնուած տեղն երթալով յանուն Ն. Վեհափառութեան հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ։

* * *

Այտընի կուսակալ Րիզա փաշա, որոյ մայրաքաղաքս գալը ծանուցինք, երէկ Սէլամլըքի արարողութենէն առաջ կայս. պալատ գնաց։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԼՈՑ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ վաթսուն և մէկ բանտարկեալք, որք իրենց պատժոյն երրորդ մասն աւարտած էին երէկ արձակուեցան Գուրպան Պայրամի տօնին առթիւ։

ՎԱՆԱՑ ԱԼԱՅ ՊԷՅԻՆ

Վանէն մեզ ուղղեալ ընդարձակ նամակ մը, կ'ըսէ Թուրքը, կը թուէ տեղւոյն ալայ պէյի Մէհմէտ պէյի ինչ ինչ ապօրէն արարքն եւ ի մէջ այլոց նորա պատճառաւ Տէրութեան գանձուն կրած վնասներն։ Թուրք թերթն այս առթիւ Վանայ կուսակալ Խալիլ պէյի ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լ. Հէրալտ կ'ըսէ թէ, թէեւ կը խորհուի Այտընի կուսակալ Վսեմ. Րիզա փաշան Ելմտական նախարար անուանել, այսու հանդերձ կը կարծենք թէ այդ պաշտօնը Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշային վերապահեալ է, որ մեծ փորձառութիւն ունի ելմտական գործոց մասին։ Այդ պարագային մէջ, միշտ ըստ Լ. Հէրալտի Ներքին գործոց նախարար պիտի անուանուի Րիզա փաշա։

ՄԱՍՈՒԱՅԻ ԽՆԴԻՐ

Բարձր. Խտիվը պաշտօնապէս հաղորդած է Բ. Դրան թէ եգիպտական կառավարութիւնը բողոքագիր մը տըւած է Աղեքսանդրիոյ իտալական հիւպատոսին, Մասուայի և Զուլայի գրաւման դէմ։

—Հաւանական կը նկատուի որ Մասուայի խնդիրը պատճառ լինի յետաձգելու Սուէզի ջրանցքի միջազգային պայմանագրոյն վաւերացման և փոխանակութեան գործողութիւնները։

ՄՕՆԻԹԷՕՐ ՕՐԻԱՆԹԱԼ

Մօնիթէօր Օրիանթալ լրագիրն յետ հնգօրեայ դադարման երէկուընէ վերստին հրատարակուիլ սկսաւ Ծայրագոյն Տէրութեան հետեւեալ արտօնագրով.

Վեհ. Սուլթանի մէկ իրադէն արտօնած լինելով հրատարակումն անգլեֆրանսական Մօնիթէօր Օրիանթալ լրագրոյն որ առժամապէս դադրած էր եպարքոսական հրամանաւ, ներկայ արտօնագիրս, որ կը ծանուցանէ թէ յիշեալ լրագիրն արտօնեալ է իւր հրատարակութիւնը վերսկսիլ այս օրէ ըսկսեալ, կը յանձնուի առ Պ. Պէլլիս, արտօնատէր—տնօրէն Մօնիթէօրի։

Կ. Պոլիս, 4/16 օգոստոս 1888։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Այսօր Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր ծննդեան տարեդարձը լինելով, առաւօտուն գոհաբանական մաղթանք կատարուեցաւ Բէրայի Ս. Մարիա եկեղեցւոյն մէջ ուր ներկայ էին աւստրիական դեսպանատան գործակատար Պ. Շէյզէլ Բէրգոֆ, դեսպանատան և հիւպատոսարանի պաշտօնէից և Թուրքիոյ պահակ շոգենաւուն սպայից ընկերակցութեամբ։

Ցաւարտ արարողութեան, Պ. Շէյզէլ դեսպանատուն երթալով պիտի ընդունի պաշտօնական անձանց շնորհաւորական այցելութիւնները։

ԷՏԻՄՊԸՐԿԻ ԴՈՒՔՍԸ

Անգլիոյ Թագուհւոյն երկրորդ որդին, Էտիմպըրկի դուքսն, հրամանատար Միջերկրականի անգլ. նաւատորմին, յառաջիկայ երկուշաբթի Զմիւռնիա կը հասնի։ Հաւանական է որ Ն. Բարձրութիւն այցելէ նաև Կ. Պոլիս, Սըրփրայզ մարտանաւով։

ԳԷՅԻ ՄԸ ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄԸ

Հինգշաբթի աւուր թուականաւ Սելանիկէն հետեւեալ մասնաւոր հեռագիրն ուղղուած է առ Լ. Հէրալտ.

ՍԵԼԱՆԻԿ, հինգշաբթի երեկոյ—Կերեւի թէ աւազակութիւնը Մակեդոնիոյ մէջ անհետանալէ շատ հեռի է։ Երէկ լուր հասաւ աստ, թէ շաբաթ օրը Թուրք պէյ մը գերի բռնուեր է իւր ագարակին մէջ ի Տէրան, Կէվկէլիի մօտ, Սելանիկի գաւառին մէջ։ Աւազակաց խումբը կը բաղկանայ տասն հինգ հոգիէ որք ամենքն ալ կը խօսին պուլկարերէն եւ ալպաներէն եւ անոնց պետին անունն է Եօնուս Տէքա։ Աւազակք 25,000 օսմ. ոսկի փրկանք կը պահանջեն իրենց գերին ազատ թողլու համար։ Երէկ, իրիկուան կողմ, ձիաւոր հետեւակազօրք եւ հեծելազօրք ղրկուեցան այլեւայլ կողմեր աւազակաց հալածման եւ ձերբակալման համար։

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՆԴԷՊ ԿՂԵՐԱԿԱՆԱՑ

Դատական և կրօնական գործոց նախարարութիւնն օգոստոս 9 թուականաւ շրջաբերական մ'ուղղած է ընդհանուր դատախազներուն ի մասին այն դատավարութեան եղանակին որում պարտին հետեւիլ կղերականներ ի դատ կոչելու և դատելու առթիւ։ Յոյն լրագիրք այդ շրջաբերական մի ամփոփումն հրատարակած են որ հետեւեալն է.

«Այն քահանայք եւ կրօնաւորք որք ի դատ կը կոչուին քաղաքային կամ պատժական գործոց համար եւ կամ եղեռնական դատի մը մէջ իբր վկայ լսուելու համար, պիտի հրաւիրուին այն եկեղեցական իշխանութեան միջոցաւ որոյ իրաւասութեան ներքեւ կը գտնուին։ Կոչնագիրք պիտի ղրկուին այդ իշխանութեանց և դատարանին ներկայանալու համար տըրուած պայմանաժամն պիտի հաշուի այդ կոչնագրոց եկեղեցական իշխանութեան հաղորդուած օրէն։ Հոգեւոր պետերն իրաւունք չ'պիտի ունենան ո՛ր և է առարկութիւն յառուցանելու և կամ դատական դիմում ընելու այդ դատին վերաբերեալ։ Եթէ հրաւիրեալ քահանայն կամ կրօնաւորն որոշեալ օրին դատարան չներկայանան դատարանն ի բացակայութեան պիտի վճռէ և ըստ այնմ օրինաց տրամադրութիւնն ի գործ պիտի դրուի։

«Ոճրագործութեամբ ամբաստանեալ կամ ոճիր մը գործած միջոցնին ձերբակալեալ քահանայք կամ կրօնաւորք պիտի բանտարկուին առանց միջամտութեան իրենց հոգեւոր պետերուն, և յետ անոնց բանտարկութեան միայն եկեղեցական իշխանութեանց պիտի զեկուցուի ձերբակալեալ քահանային կամ կրօնաւորին անունն։»

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՄԻԱՑՈՒՄՆ

Փետրուար ամսոյն մէջ կայս. կառավարութեան եւ երկաթուղեաց միացման ընկերութեան միջեւ կնքեալ պայմանագրոյն 5րդ յօդուածոյն տրամադրութեան համաձայն, ընկերութիւնը պարտի կայս. կառավարութեան յանձնել Ակիւպ-Վրանիոյ գծին շահագործումը, եռամսեայ պայմանաժամու մէջ, սկսեալ այն օրէն յորում այս վերջինն այդ պահանջումն ընէ։ Սոյն յօդուածոյն զօրութեամբ, կայս. կառավարութիւնն, ինչպէս յայտնի է, ասկից առաջ ծանուցած էր միացման ընկերութեան թէ պարտի իրեն յանձնել այդ գծին շահագործումն, Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան թողուլու համար։ Արդ, միացման ընկերութիւնն այս հինգշաբթի աւուր թուականաւ նամակ մ'ուղղելով հանրօգուտ շինութեանց նախարարին, յայտնած է թէ պատրաստ է թողուլ նմա Ակիւպ-Վրանիայի գծին շահագործումն։ Հետեւաբար այդ գծին Արև. երկաթուղեաց ընկերութեան ձեռքը պիտի անցնի և միւս կողմէ կարգադրութիւն մը պիտի լինի այս վերջինոյն և պուլկարական երկաթուղեաց ընկերութեան միջեւ ի մասին Պէլովա-Վաքարէլի գծին, որով կը յուսացուի թէ միացեալ երկաթուղիք [illegible] կանոնաւոր ճամբու մը մէջ մտնեն ի մօտոյ։

—Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան ներկայացուցիչ Պ. Ֆիւլման ծանուցած է պուլկարական երկաթուղեաց վարչութեան որ եթէ փոխադարձ ընդունելութիւն մը չեղաւ իրենց, պատճառն այն է որ ընկերութիւնն արտօնեալ չէր այս բացումն իբր պաշտօնական նկատելու։

Տ. ԽՕԱՔԻՄ Գ.

Ցունաց նախկին Պատրիարք Տ. Խօաքիմ Գ. նամակ մ'ուղղելով արդի Պատրիարք Տ. Դիոնէսիոս Դ.ի, արտօնութիւն խնդրեր է վերստին Այնօրոզ երթալու, ուստից Եւրոպիոյ այլ և այլ կողմերը պիտի այցելէ։

Նախկին Պատրիարքին նամակը կարդացուեր է յատենի Սինոդին որ պատասխանած չէ տակաւին։

ԵՐԷԿԻ ՀՐԴԵՀԸ

Երէկ ժամը 3ին ի Պոլիս Պայազիտի շրջակայ Օգճըլար-Պաշը թաղն հրդեհ ծագելով քարուկիր խան մը միայն այրեցաւ։ Այս խան Թունուզլը Մէհմէտ փաշայի սեպհականութիւնն էր և անոր ստորնայարկը կը գտնուէր Տէվլէթեան Դեղարանն որ նոյնպէս այրեցաւ։

Սպարապետի Դրան հաշուակալութեան վերատեսչի օգնական գնդապետ Մուսթաֆա Ֆէհմի պէյ զինուորական մթերանոցին ընդհանուր տնօրէն անուանուած է փոխանակ տեղակալ-գնդապետ Մուսթաֆա պէյի որ Մախսուսէի վարչական ժողովոյ անդամ անուանուած է։

—Վեհ. Սուլթանի առաջին դեղագործ Նորկաքի էֆէնտի, որ մէկ քանի օրէ ի վեր ծանրապէս հիւանդ է, սկսած է ապաքինիլ։

—Թուրքէ ծանուցանելով թէ Պարթընէ նամակ մը ստացած է ի մասին տեղւոյն մաքսատան տնօրէն Մէհմէտ Քեանի էֆէնտիի յոռի վարմանց և յիշելէ յետոյ թէ այս պաշտօնեայ, մաքսատան երկրորդ քարտուղար Ալի Րիզա էֆէնտիի դէմ ըրած անարգանաց պատճառաւ մէկ ոսկի տուգանաց եւ դատական ծախուց հատուցման դատապարտուած է, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

—Հինգշաբթի առաւօտ Ֆէրիգիւղի Լատինաց գերեզմանատան մէջ հոգեհանգստեան արարողութիւն մը կատարեցաւ արեւելեան պատերազմին մէջ մեռնող ֆրանսացի սպայից և զինուորաց գերեզմանին վրայ։ Ֆրանսական դեսպանն, իւր պաշտօնէութեան հետ, ներկայ էր։

—Մոնդէպէլլօ կոմսն ու կոմսուհին փառաւոր հացկերոյթ մը պիտի տան յառաջիկայ երկուշաբթի իրիկուն, ֆրանսական դեսպանատան ամարանոցին մէջ ի Թարապիա։

—Սպանիացի Լա Թօզ մարքիզն որ ասիական երկաթուղեաց շինութեան մենաշնորհն ստանալու համար մայրաքաղաքս պիտի գար, ծանուցած է Բ. Դրան թէ իւր առաջարկը ետ կ'առնու։

—Զինուորական քննիչ յանձնաժողովոյ անդամ և կայս. թիկնապահ Ֆէրիգ Ասաֆ փաշա երէկ Դարդանէլէն մայրաքաղաքս ժամանեց։

—Մախսուսէի Տըմա-Պուլէ շոգենաւն երէկ Տրապիզոնէն և այլ նաւահանգիստներէ մայրաքաղաքս բերաւ 244 նոր զինուորներ։

—Ժամանակէ մ'ի վեր մասնաւորաց կամ ձիապանաց պատկանող ձիեր աներեւոյթ կը լինէին, առանց գիտցուելու թէ ինչպէս։ Ոստիկանութիւնն ուզելով այս գաղտնիքը պարզել, յետ խուզարկութեանց յաջողեցաւ գտնել թէ Ֆէրիգիւղ բնակող երկու գնչուներու գործն էր այս գողութիւնն։ Անոնց բնակած խրճիթին մէջ գտնուեցան 12 ձիեր։ Բայց որովհետեւ գնչուները խոհեմութիւն համարած էին ոստիկանաց ժամանումէն առաջ ի փախուստ աճապարել, անոնց կիները միայն ձերբակալուեցան և բանտարկուեցան։

ԱԶԴ

Այսօրուընէ սկսեալ Եւրոպայի համար փակ նամակներն ամէն իրիկուն պիտի ղրկուին երկաթուղւոյ միջոցաւ։

Բէրայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ նամակատունք բաց պիտի մնան մինչեւ իրիկուան ժամ 6։

Կիրակի օրերը Ղալաթիոյ կեդրոնական գրասենեակը միայն պիտի բացուի առաւօտեան ժամ 8էն 10 և իրիկուան ժամ 4էն 6 (Ը. Ե.)։

Մի և նոյն ճամբով հասնող նամակաց բաշխումը ամեն օր պիտի կատարուի առաւօտեան ժամ 9ին։

Վառնայի գիծը պիտի պահուի ցնոր տնօրինութիւն։

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ
ԹՂԹԱՏԱՆՑ

Կ. Պոլիս 18 օգոստոս 88

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 17 օգոստոս

Գոյենէ (Ֆրանսական Կիւյան) հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ օգոստոս 14ի գիշերն հրդեհ մը ոչնչացուցեր է քաղաքին առեւտրական թաղը։ Անձի կորուստ չկայ։ Վնասը կը հաշուի տասն միլիոն ֆրանք։

Զօրավար Պուլանժէ կը շարունակէ իւր ընտրական պտոյտը Սոմի մէջ. երէկ այցելեց յԱպվիլ և ուրիշ քանի մը տեղեր. Նոյն հակասական ցոյցերն յառաջ եկան. քանի մը կռիւներ եղան։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 17 Օգոստոս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ	
Անգլ. քոնսոլիտէ	99 5/8
Օսմ. » Սերի Դ. բացուեցաւ	14 11/16
» » » գոցուեցաւ	14 9/16
» » » Ա.	24 1/4
» » » Բ.	15
» » » Գ.	14 5/8
Օթոման 1871	86
Փոխառութիւն 1877	96 1/4
Պանք Օթոման	10 3/4
Ռուսական փոխառ. 1873	98
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	84
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	102 5/8
Տայրա Սանիէ	79 1/8
Տօմանիալ (փոխառ. Րօյիլա)	101 3/4
Հունգարական պարտամուրհակ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 35
Վիեննա, 17 Օգոստոս ժամ 4 երեկոյ	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123 60
Օսմանեան երկաթուղի	20 50
Բարիզ, 17 Օգոստոս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ	
Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	105 50
» » 3 %	83 75
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ. բացուեցաւ	14 85
» » » գոցուեցաւ	14 82 1/2
» » » Բ.	15
» » » Գ.	14 80
Օսմանեան երկաթուղի	— —
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթոման	523 12 1/2
Գրէտի Լիոնէ	598 75
» Ֆոնսիէ	1360
Բաժնեթուղթ Լիոնի	1275
Սուէզի Ջրանցք	2215
Ռուսական 5 % 1877 ի	101 1/2
Իտալական Ռանթ	96 80
Սպանիական (արտաքին)	73 1/2
Եգիպտական միացեալ	427 50
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Հելլենական 5 %	375
Չեք Լոնտոնի վրայ	25 37

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ յուլիս ամսոյ նուիրատուաց անուանքն,

Մեծ. Տեարք	Ընթ. դր.
Հանգուցեալ Մ. Կարապետ Ճըրճըրեանի կտակին համաձայն, իւր Տիկնոջ՝ Ակիւլինէ Ճըրճըրեանի կողմանէ ձեռամբ Խորէն Ֆրէնկեանի	540
Սեբաստիոյ Խորասան գիւղի ազգայինք	253
Ծիպէրի վագֆի միւթէվէլլիէն	112 1/2
Ի Սիրքէճի «Իգմիտ օթէլ»ի մէջ հաստատեալ գանձանակի հասոյթ՝ ձեռամբ Սենեկապետ Յակոբ Նշանեանի	80 1/2
Ի Բերա, Եէնիչէհիր, Բանճէլի խանի մէջ հաստատեալ գանձանակի հասոյթ	40
Գրիգոր Փանոսեան	30
Կիւմիւլճինեցի ոմն	28
Յակոբ Մարտիկեան	20
Գրիգոր Արսլանեան	20
Յովհաննէս Գույումճեան	20
Նաև Ս. Համբարձման տօնին առթիւ հետեւեալներէ ձեռամբ Ահարոն Մարգարեանի՝	
Մեծ Մաքսի տիքիճի ազգայինք	54
Տուլունը ումումիյէի սենեկապետք	40
Զանազանք	24
Պարոյր Գալուստեան	20
Գումար	1,265 3/4

Մ. Քօրօնաքի՝ ձեռամբ Յովսէփ Երկաթեանի՝ 5 պարկ ալիւր. Գրիգոր Փանոսեան, ըստ իւր բարի սովորութեան այս տարի ևս՝ 82 հօխայ միս, 200 քիլօ հաց. Յարութիւն Շաքարճեան՝ 66 հօխ. տանձ. Սամուէլ Դ. Պարտիզպանեան՝ 1131 հատ սիկարի թուղթ. Դեղագործ Մաքսուտ Նարկիլէճեան՝ 1 գառն. Բարեկէր ոմն՝ 1 ոչխար. Լանկացի Օր. Բերրոնէ Ոսկանեան 1 բաֆրուֆ վարագոյր. Տիրան Գ. Փափազեան 1 օրինակ «Սուրհանդակ» շաբաթաթերթ։

Ի Դիմաց Հոգաբարձ. Ազգ.
Հիւանդանոցի

Ատենադպիր	Ատենապետ
Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ	ՄԻՔ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՄԵՍՏ ՋԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

Պէօյիւքտէրէ, 5 օգոստ.

Հինգշաբթի օրը պատիւ ունեցայ Եէնիգաբուի Մէջտուճեան երկսեռ վարժարանին հարցաքննութեանց ներկայ գտնուելու. այն պահուն յորում Տնօրէն Մէջտուճեան էֆ. կողմէ ընդունուեցայ ի սրահ վարժարանին, Գ. և Բ. կարգաց աշակերտուհիք կը քննուէին Գաղղ. լեզուի ուսման մէջ առաջի փորձ և արդիւնաւոր դասատուաց։ Երկու ժամ մի եւեթ կարենալով մնալ ի վարժարանի անդ, մխիթարուեցայ յետ տեսնելով աշակերտուհեաց մեծին եւ փոքուն առ հասարակ իրարմէ նուազ տարբերութեամբ տուած պատասխաններն, դիտելով նոցա գեղագրութիւններն ու գեղանկար գծագրութիւններն ու ձեռագործներն, որք մեծի խնամոց եւ ծրաջան հոգածութեան արդիւնք էին անշուշտ։

Ցաւարտ քննութեան, երկու դեռատի աշակերտուհիք՝ Զարիկ Մկրտիչեան և Նեկտար Ատիլեան՝ մին մայրասէր դստեր եւ միւսն ծնելասէր մօր դեր կատարելով դէմ առ դէմ գողտրիկ և սրտագրաւ բանախօսութիւն մ'արտասանեցին որ կարի բերկրեցոյց զմեզ և ջերմ ծափահարութեամբ ողջունուեցաւ։ Սոյն վարժարանն ուր մէկ տարիէն ի վեր 150է աւելի երկսեռ աշակերտներ կը կրթուին Բ. աստիճան նախակրթարանի մը վայելուչ ամեն տեսակ ուսմանց և լեզուագիտութեանց օրինաւոր դասախօսութեամբ, 5-6 շրջանաւարտ աշակերտներ պիտի ունենայ այս տարի։ Ուստի իբրեւ մի յետին կրթական պաշտօնեայ պարտք կը համարիմ յայտնել խորին շնորհակալութիւն յիշեալ վարժարանի ծրաջան տնօրէնութեան և բազմարդիւն դասատուաց նկատմամբ և մաղթեմ յարատեւութիւն ի վաստակս իւրեանց։

Մնամ յարգանօք
ՍԱՀԱԿ Ա. ԽԱՆՃԵԱՆ

ԱՌ ԿԱՅՍՐՆ ՓՐԵԴԵՐԻԿՈՍ Գ.

Ողջո՜յն Կեսար, Թէ դալկադէմ ճակատագիրք
Համրեն քոյին օրեր, ամիսք և կամ տարիք,
Քաջի համար մահն է դիւրին.
Խիզախեցիր յորեանց ի ռազմ նըմին ընդդէմ,
Եւ իմաստունդ ըսպասես այնմ անահ այժմէն.
Կը մեռնիս դու, —՛ւ գիտես ինքնին.

Ի Բրըտոնեան սարից ցըռուս դաշտս ամայիս
Անշուշտ ամեն ազնիւք կ'ուզեն որ դու ապրիս.
Եւ սրբտաւուչ տագնապաւ լի,
Երբ յանկողին ցաւոց տանջիս տենդիւ սաստիկ
Կ'ըսեն ամենք, Նաև ոսոխքըդ Գաղիացիք,
Զըլլայ թէ խեղճ Կայսրըն մեռնի.

Ամենայն ոք, ես առաւել Գաղիացիք,
Ոյց միշտ վեհանձն ահեղ ոխին խոկ են հոգիք,
Եւ կիսովին կ'ատեն միայն.
Որք խորհելով զամօթն անցեալ զինուին ի ռազմ,
Բայց հրացանից վերայ իւրեանց, դառն հասկք ի խազմ,
Ծաղկէ ծաղիկըն գըթութեան.

Այո՛, յաղթողըդ Սետանի, թէպէտ զօրք մեր
Մեռան, և խոտ աճի՛ շիրիմսն, ոչ շատ հին դեռ,
Քոյ աղետիցըդ մէջ երկայն
Ըզքեզ տեսաք մեք լըցեալ սէ՛րտ իմն յարգանօք
Ցաւալից մարդ մ'եւ ամուսին, և ծընող ոք
Պատեալ յիւրոցն հեծեծաձայն.

Բայց քեզ թողլով ըղթագ կայսեր և արքայի
Ցանկարծ շիջաւ ծերըն Կիլեոմ, զինուորն արի,
Աշխարհակալն աւանդական.
Թողլով քեզ ժամդ, յետ գոգցես դար մի ապրելուն.
Եւ ժողվելով ըզներքին ոյժն, յոտին կանգուն
Տեսաք զիշխանդ օրհասական.

Ողբերգային էր այդ. լըռիկ, սոսրդաբաց,
Ի քաղցր արփւոյն և յարագուարթ դալար կողաց,
Ցափանց՝ ուր լուրթ ալիք հանգչին,
Ուր ախտք բուժին, և կամ գոնեա՛ թեթեւանան,
Խուսափելով զարձար 'ի մէջ բըքայոյզ ձեան
Ի չահաստանդ հիւսիսային.

Քեզ՝ իշխանաց ոդդի և հայր՝ չէր հնար խօսել,
Զի ճանկերով քաղցկեղ զօրհորդ էր կաշկանդել.
Սակայն յաղթող իւր կապանաց
«Խաղաղութիւն», գրեցիր գըրչաւ կորովալիր,
Եւ մեծաձայն ըզգիւթիչ բառն հընչեցուցիր
Ի քոյ սըրտէդ և ի վիրաց.

Մարդ ոչ սըտէ առ եզերօք գերեզմանին.
Եւ մահամերձ արծիւն՝ ազնիւ քան զաղաւնին
Է, բերելով ըզձիթենին.
Հաւտացաք մեք. խաղաղութիւնն է արշալոյս.
Եւ Գաղիոյ քերթողս յայնժամ տեսի յանուրջս,
Զոր հաղորդել քեզ փափաքիմ.

Կ'երազէի որ կ'ըսէիր. «Կը մեռնիմ ես.
«Ո՛վ Պատմութիւն, կ'ուզեմ թերթ մ'ալ մէջըդ գըրես,
«Ուր ցարդ նըմանն ի քեզ չըկայ.
«Այո՛, կ'ուզեմ պատուէր մի տալ որ ընդ երկայն
«Խաղաղութիւն և բաղդ սըփռէ յաշխարհ համայն.
«Կ'ուզեմ լինել մահուամբս անմահ.

«Խենդ են Գերմանք և խոլամիտ է Գաղիա.
«Իւրեանց ուսմունքըն, ոսկին, խորհուրդ, ճիգն յարակայ
«Է միշտ բոլորն արեան համար.
«Կըրնամք տեսնել վաղիւ հանուր ընդ Եւրոպէ,
«Ցեղս սահմանաց արձակեալ հրոյ մի հարուածէ,
«Գոզանային դարձեալ պայքար.

«Բաւ է ապա. կը մըտածեմ արգիլել զայն.
«Ես Թագաւոր եմ տակաւին, Կայսր և Իշխան,
«Եւ իմ հրամանք կը կատարուին.
«Պատռեմք դաշինքն, յորմէ ծագին այնչափ յուզմունք.
«Տամք ըՍդրազպուրկն և Մէց. յետոյ՝ ի վայր առնումք
«Զէնքեր, ի վայր ազգք երկոքին.

«Գերմանացիք, թողումք տըխուր մեր ըստացուած,
«Որ կողերնուս վէրք մ'է ի մէնջ ինքնին տըրուած,
«Եւ չոյտ դարձեալ պիտի բացուի.
«Խաղաղութիւն անկեղծ նուիրեմք մեր դոռ դըրացւոյն.
«Մեր երկրին մեզ է թէ հիւծուի ախտիւ կեղոյն,
«Որ գոնէ դեղն է կարելի.

«Մեծ ճաղապեայ բուրվառք ընդդուշք իմ գեռ կիզին.
«Թող հոգէթափ կըրծօքս ըլլայ չոնչըն յետին
«Խաղաղութեան և սիրոյ ձայն,
«Եւ Քրուք հրանօթըքըն ջախջախեալք խմբք ձեռօք
«Թող չը բաւեն յապայս յարձանս, իւրեանց պըղնձօք,
«Կայսր եղողի որ մի միայն.»

Մի՛տ դընէի յակճիռս . . . այլ այդ երազ էր լոկ.
Դու հոգեվար մ'ես ասոսկալի լըլկեալ ախտիւ,
Եւ տանջանօք մեռելական.
Զըպատռեցի՛ր դու զհին մուրհակն ատելութեան,
Եւ սիրելիք մեր Ալզասի և Լոռենեան
Գերմանացի, ո՛հ, միշտ կը մնան.

Մի՛շտ. ոչ, արդեօ՞ք . . . փոքըր միւս եւս և պատերազմ.
Լըցէ՛ք, լըցէ՛ք զինարաններն. ի գէն. օ՛ն կազմ.
Դարընել զերկաթ, հըրոյ տալ ո՛յժ.
Եկէք որդիք երկուց ազգաց, տեսնեմք մեր կար.
Ի՞նչ. սոսկ ունիմք մեք հինգ միլիոն հետեւաց գումար.
Աղքատ է այդ, և սակաւ յոյժ.

Հազարամեայ երկոտասան Նոր ռումբք նետուի՛ն.
Ցուտ հալեմք զայնս. ուրիշ հրանօթք, տեարք, մեզ պիտին,
Սոքա կարի ծանր են և հին.
Ո՛րչափ զընտակք կան հրազինիս մէջ. սոսկ քըսա՛ն.
Զէնք մի զըտնեմք եւս առաւել խըժդըժական.
Շուտ եւս և լաւ սպաննելն հեշտին.

Զի ջախջախումն խապառըսպառ անհրաժեշտ է
Ի Նոր մարտի. Թող ժողովուրդըն սով կըրէ.
Հասցըսպառենք ըզվերջին փողն.
Ի կըռուողաց մին՝ Գաղիա, կամ Կայսրութիւնն
Հօն պիտի մնայ. և եւըս չար թէ պարտեալըն
Շաղին վերայ մեռնի յաղթողն.

Եւ այսքանի՛ վայրենութիւն, ո՛վ Տէր, է՛ հնար.
Իմաստասէր արքայ, գըթած ես և արդար,
Կ'ըսեն, և խոսքդ հանճարաւէտ.
Իրա՞ւ արդեօք դու կապտեցիր վեհյոյսերնին.
Ըլէ՛թ ի մահուդ ըսի՞ր հիւծից, Գաղիային
Հաւատարմաց՝ Միշտ, մինչ յաւէտ.

Քահանայի մը պէս առ քեզ այսօր խօսիմ.
Հաճո՞յ են խաղքն արիւնահեղ՝ Դատաւորին
Ու՛մ պիտի տաս ընդ փոյթ համար.
Ցեխէ վըսեմ և ահագին զեւր լըռութիւն,
Երբ յանցանաց, ո՛վ մեղաւոր, փոխան կըշռոյն
Միայն դափնիք լինին 'ի նժար.

Քանի՛ անխռով պիտ' երեւիս Նորուն աչաց,
Թէ հոս յԱլզաս և ի Լոռէն, երկնահայեաց
Եւ սըրտեռանդըն լիագութ
Մարք օրհնելով ըզքոյ անուն և յիշատակ,
Իւրեանց Թոռանց կըցեն ճաճթիկքն իւրաքանչիւրակ,
«Ի մահտըքըն յետին պահուդ.»

Թարգմ. ԴԱՆԱՆ — ՖՌԱՆՍՈՒԱ ՔՈՊՊԷ

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՏԷՐՈՅԵՆՑ ՊԱՏՈՒԵԼԻՆ

ՊՕՅԱՃԸ ԳԻՒՂ, 3 օգոստ.

Այս տարի Յունիս 25ի շաբաթ երեկոյեան Էմիրկէնի քարափէն մակոյկ նստելով մեր սովորական զբօսանքը կ'ընէինք չորս բարեկամներ, Հրանտ Ասատուր, Շահնազար, Եուսուֆեան Յովսէփ և ես. Մեր պտոյտն ընելէ վերջ երբ կը վերադառնայինք Սթէնիայի խորշէն, մեր ընկերներէն մին ըսաւ նեղացած շեշտերով.

—Ի՞նչ էիք գրեր այսօր Արեւելի մէջ այդ մարդուն համար. այդքան խօսք կ'արժէ՞.

—Ի՞նչ, ո՞վ, հարցուցի.

—Տէրոյենցի համար գրուածներդ. ո՞վ է այդ մարդն որուն այսքան գովեստ կուտաք.

Եւ գրպանէն հանելով այն աւուր Արեւելը, ցոյց տուաւ Տէրոյենցի անշուք թաղման նկարագիրն.

Երբ ապշած կը նայէի մեր բարեկամին երեսը, միւսներն ալ կրկնեցին նոյն խօսքերը, նոյն նեղսրտութեամբ, նոյն ձանձրոյթի շեշտերով. Պատասխան չը տուի, չկրցի տալ. ուրիշ խօսակցութիւն սկսաւ, չմասնակցեցայ. Առանց ուզելու մտածութեանց մէջ էի.

Կը վայելէինք մին ամրան այն իրիկուններէն ոյք ամէն ատեն տեսակ մը սրտերէ զուարթութիւնը կը վանեն. Հանդարտ, լռիկ ծովուն վրայ իբր անոյշ մեղեդի մը կը լսուէր միայն մեր թիերու մեղմիկ ճողփիւնն, և մութ ու թաւ պուրակներու ստուերները՝ խառնամառն իրիկնամուտի բալ լոյսի նըշոյլներուն՝ կը ծփծփային սեւաթոյր ծովին երեսն, ուր կարծես աչքերուս հանդէպ կը ծածանէր դիակի մը ըստուերը. բայց այդ ստուերին վրայ գրեթէ գրուած էր մեր պատմութեան ամբողջ մէկ դարն: Եւ ահա՛ երեք երիտասարդներ, երեքն ալ ազգին ծանօթ, մասնկից ազգային շատ գործերու, գրագէտ և հրապարակագիր, կ'անգիտանան և Տէրոյենցի անունն և այն մեծ դերը զոր կատարած է նա ազգին մէջ և որուն ազդեցութեան ներքեւ ենք տակաւին.

Յետոյ կարդացի Տէմիրճիպաշեանի դամբանականն. Եղիան ևս մէկ անգամ միայն տեսած է Տէրոյենցն. Հարցուցի Աղաբէգեան Մարկոս էֆէնտիին, նա ևս մի անգամ հանդիպած է Տէրոյենցին. Հարցուցի ուրիշ շատերու, կա՛մ բնաւ չեն տեսած զնա կամ դիպուածով մէկ երկու անգամ. Եւ երբ կը մեղադրէի ուրիշներն՝ ինքնիրենս հարցուցի—«Իսկ ե՞ս».—Այո՛, ես ալ մէկ անգամ տեսած եմ Պատուելին. Եւ ե՞րբ. Շատ տարի առաջ, թուականը չեմ կարող յիշել, գի՛ այն ատեն թըւականի վրայ գաղափար չ'ունէի. Տղայ էի և կը ղրկէին զիս յԻւսկիւտար Փափազեան Ցաքութին աղայի տունն որ կարծես աշխարհաւանդ մ'էր ժամանակին շատ մը գործիչներուն. Այդ տան մէջ շատ գրքեր կային, կ'առնէի կը կարդայի առանց մեծ բան մը հասկնալու. Դեղին կողքով գիրք մ'ալ կար, որքան կը յիշեմ գաղտնի ընկերութեանց մասին կը խօսէր, և կողքին վրայ Տէրոյենց Պատուելիի անունը կար. Օր մը հիւր մը եկաւ. Տէրոյենց Պատուելին է ըսին, վազեցի ձեռքը պագի, և այսօր այդ դէմքն է միայն որ կը յիշեմ. արդէն մազազարթ եղած էր, առանց ծպլտի դէմք մը, ո՛չ խոժոռ, ո՛չ քաղցր, այլ տեսակ մը պատկառելի խստութիւն կ'արտայայտէր.

Յետոյ այդ անունը երկրորդ անգամ լսեցի ի Վենետիկ. Նորայր Բիւզանդացիի գրասեղանին վրայ տետրակ մը կար. տուաւ նայեցայ. Տետրակին վրայ գրուած էր «ԻՐԱԻԱԽՕՀ», [illegible] Գրողը Տէրոյենց պատուելին էր.

—Հայոց ամենէն մեծ աստուածաբանն, որուն յարգը սակայն շատ չեն գիտեր, ըսաւ Նորայր.

Եւ Հիւրմիւզեան Եդուարդ Արքեպիսկոպոս կը խօսէր Տէրոյենցի մասին մեծ յարգանքով. Նոյնն էր Մխիթարեանց համոզումը.

Օր մ'ալ Ղալաթիա երբ ունկնդիր էի Ազգ. Ժողովոյ մէկ նստին, կարդացուեցաւ բողոքի նամակ մը. Ազգ. Ժողովոյ նիստերը կիրակի կամ տօնի օր ընելու առաջարկ մը կար. Նամակը կը բողոքէր այդ առաջարկին դէմ.

—Անո՛ւնը, անո՛ւնը, կը գոչէին երեսփոխանները.

—Հարկ չկայ, հարկ չկայ անունը տալու, կը պոռար ոտքի կայնած Եուսուֆեան Տիգրան էֆէնտին,—գիտենք ով է, գիտենք. Չամուռճին է. ուրիշ ո՞վ կ'ըլլայ.

Արդարեւ Չամուռճին էր. ամէնքը պոռացին, ամէնքը բողոքեցին այդ «մոլեռանդ ոգւով» գրուած նամակին դէմ. Եւ ամէնքն ալ համակերպեցան կիրակի և տօնի օր նիստ չընելու.

Այս տարի փափագեցայ երթալ տեսակցիլ ծերունի պատուելիին հետ, բայց օրէ օր կը ձգէի. կան մարդիկ որոց մահը չենք կարող մտքէ անցունել. Մեր պապերը, մեր մեծ հայրերը, մեր հայրերը, մենք, մեր զաւակներն, ամէնքըն ալ անոնց ժամանակակից եղած են, կոթողներ են որոց մշտատեւութեանը կը հաւատանք, և օր մը կը կարդանք սեւ շրջանակի մը մէջ փակուած տողերը ու կը զարմանանք.

—Ինչպէս, Տէրոյենց պատուելին մեռեր է՞. կարելի՞ բան է.

Չեմ գիտեր թէ այս դարուս մէջ մեր գործողներէն ո՞ր անհատն ունեցաւ այնքան մեծ ազդեցութիւն ազգային գործոց ուղղութեան վրայ որքան ունեցաւ Տէրոյենց պատուելին. Բարերա՞ր թէ մահաբեր եղաւ այդ ազդեցութիւնն, այստեղ չենք կարող քննել. Ինչ որ ալ ըլլայ, ազդեցութիւնը հզօր եղաւ, և մեր արդի Սահմանադրութիւնը կը կրէ Տէրոյենցի գաղափարաց անջնջելի դրոշմը. Կարելի է դատապարտել, կարելի է դրուատել Տէրոյենցի գաղափարներն ու ազդեցութիւնը, բայց կարելի չէ չզարմանալ անոր վրայ. աղքատի մը զաւակ և աղքատ, իւր տաղանդովն ու կարողութիւններով նշանաւոր դեր մը կատարեց. Տէրոյենցի կեանքը տաղանդի փառաւորումն է.

Եւ արդարեւ այդ մարդն օժտուած էր արտաքոյ կարգի յատկութիւններով. իւր մտաւոր կարողութիւններէն ամէնէն հզօրը յիշողութիւնն էր. Օր մը, այն ատեններն երբ տակաւին մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուէր Հայոց եկեղեցւոյն Հռոմէական եկեղեցւէն հերձուածող լինելուն կամ ոչ, Պապին մի պատուիրակը, Ֆէրրարի, Պոլիս կուգար այդ խնդրոյն վրայ բանակցելու. Վիճաբանութիւնները տեղի կ'ունենային ի Սան-Սթէֆանօ Տատեան Պօղոս պէյի տունը. Հոն էին Կրճիկեան Յակոբ էֆ. Տիւֆիթեան Յակոբ էֆ. Տատեան Յովհաննէս պէյ, երկու երեք Հռոմէադաւան վարդապետներ, և Հռոմայէն Հ. Արսէն վարդապետ կը վարէր թարգմանի պաշտօն. Տէրոյենց Հայոց եկեղեցւոյն ախոյեանն էր. ամէն մէկ առարկութեան պատասխանը կը գտնէր անմիջապէս, հանդերձ վկայութեամբ. Նախնեաց ամէն գրքերէն, չարականին ամէն մէկ գլուխէն, վկայութիւն կը բերէր, նոյնհետայն, առանց դանդաղելու. Եւ Հռոմէականք ապշած կը մնային.

Կը ծագէր պատմական խնդիրներ և պատուելին կ'ըսէր.—Վատիկանու մատենադարանին այս ինչ կողմը դրուած այս ինչ հատորին այս ինչ գլուխն այսպէս գրուած է, գրեցէք հարցուցէք.—Կը գրէին, յետոյ կը հարցնէին, և ճիշդ կ'ելլէր.

Եւ վիճաբանութիւններու աւարտումէն յետոյ, Օհաննէս պէյ Տատեան զարմացմամբ կ'ըսէր.

—Պատուելի, դուն [illegible] ես եղեր.

Պատուելին ստակ չունէր. բայց իւր լեզուագիտութեամբ, տոկուն բնաւորութեամբ, անխոնջ աշխատասիրութեամբը կ'ապրէր. Ահագին քանակութեամբ թարգմանութիւններ ըրած է օրական քսան դահեկանը հանելու համար. Գրասեղանին առաջ նստած, թարգմանութեան գիրքը բացած, ծունկերուն վրայ տետրակն որուն վըրայ թարգմանութիւնը պիտի գրէ, ոտքերը [illegible] և [illegible] ոտից մատներու մէջ, և միւս ծայրը բերանը, կը ծխէր ու կը թարգմանէր. Ինն օրուան մէջ թարգմանած է Բասքալի Խորհրդածութիւնները.

Եւ գիտէր շատ լեզուներ. Երբ դեռ ի Պրուսա էր, անդ աքսորուած էր Պոլսէն Լողոֆէթ Սթէֆանաքի էֆէնտին. իւր այդ եռամեայ աքսորի միջոցին Սթէֆանաքի էֆէնտին սորվեցուցած էր Տէրոյենցի ֆրանսերէն լեզուի սկզբունքները. Ետքը Սթէֆանաքի երբ Պոլիս էր, Թուրքերէն Ճէրիտէի խմբագիրը կը հարցնէ նմա թէ կը ճանչնա՞յ արդեօք ֆրանսերէն ու թուրքերէն լաւ գիտցող մը. Այդ ատենները այս երկու լեզուները լաւ գիտցողը այնքան հազուագիւտ էր որքան «սեւ կարապը». Սթէֆանաքի էֆէնտին կը պատասխանէ թէ Պրուսա երիտասարդի մը քիչ մը ֆրանսերէն սորվեցուցած էր, այժմ հոս է, թող բերէ տեսնէ.— Տէրոյենց կը հրաւիրուի, ֆրանսերէն թերթ մը ձեռքը կուտան և կ'սկսի վրայէն «ջուրի պէս այլազգեվար կարդալ.»

—Աշակերտս է, բայց ինձմէ աւելի լաւ սորված է ֆրանսերէնը, կ'ըսէ Սթէֆանաքի էֆէնտի.—Եւ Տէրոյենց կը մասնակցի այդ թերթի խմբագրութեան.

Յետոյ ինքն ալ կը լինի խմբագիր և կը հրատարակէ Ջօհալը.—Հայաստանի խմբագիրը կ'ըլլայ տաճկերէն լեզուաւ թերթի խմբագիր, բայց տարիուկէս վերջ դարձեալ կը վերադառնայ հայերէնի. Արդէն երեսուն տարի առաջ գաղափարները զարգացած են և օտար լեզուաւ ամսաթերթի մը գոյութիւնն անըմբռնելի. Պատուելին կ'ըմբռնէ այս ճշմարտութիւնն և Ջօհալը կը փոխէ Երեւակի.

Այս տեղ Նոյն իսկ Երեւակի խմբագրին խօսքերն առաջ բերել օգտակար կը համարիմ, գաղափար տալու համար ժամանակին մտաւոր փոփոխութեանց.

Ահա՛ ինչ որ կը գրէ Երեւակի Ա թըւոյն մէջ, 1857, յունուարի 1ին.

«Ջօհալ պարբերականը երբ մէկուկէս տարուան եղաւ՝ անունը և լեզուն հայերէնի փոխելով նոր կեանք մը վարել սկսաւ, և այս նոր կենացը առաջին թիւն է այս ներկայ թիւս. Ինչպէս որ տաճկերէն հրատարակութեանը առաջին թուոյն յառաջաբանութեանը մէջ ըսած էինք՝ տաճկերէն լեզուէն առաւելագոյն օգուտ կը յուսայինք. որովհետեւ օսմանեան մեծազօր տէրութեան երկիրը բնակող ազգերնուս բնիկ լեզուի պէս եղած է տաճկերէն լեզուն. անանկ որ՝ հայերէն գիտցողները ամենն ալ տաճկերէնի հմուտ են. բայց շատ երկիրներ կան՝ որոց բնակիչքը միայն տաճկերէն գիտեն հայերէն չեն հասկնար: Այս նկատմամբ խորհեցանք որ տաճկերէն հայերէն և տաճկերէն հասկցողներուն մէկէն օգուտ կըլլայ. իսկ հայերէն գրելով միայն հայերէն գիտցողները կը հասկնան: Եւմենք օգտին առաւելութեանը նայելով տաճկերէն սկսեցինք. և մոքերնիս այսպէս շարունակել էր:

Տարիի մը մօտ կայ որ՝ թէ՛ մայրաքաղքիս և թէ՛ դուրսի քաղաքներէն խընդիրներ կը յաճախեն որ հայերէնի փոխենք. և բերուած պատճառներն ալ համոզիչ էին: Ազգային լեզուին մշակութիւնը՝ շատ տեղեկութիւններ ստանալու դուռ կը բանայ, հայերէն խօսել սովորութիւն չեղած երկիրներն ալ ազգային լեզուին մէկ սէր և փափաք մը մտած ըլլալով ամեն տեղ դպրատունները տղայոց հայերէն սովրեցնել կայ, և այսպէս երթայ նէ քիչ տարիէն այն տեղերն ալ ազգային լեզուն հասարակաց լեզու կըլլայ, և մեր այսպէս գրուած մը տաճկերէն յօրինելովնիս ազգային լեզուին յառաջադիմութիւնը ետ զարնել տալու պատճառ եղածի պէս կ'ըլլանք:

Այդ տարին էր, երբ արդէն պատուելին 57 տարեկան էր, որ մականուն մը առնելու պէտքն զգաց. Չամուռճի մականունն հանրածանօթ եղած էր, և թէպէտ յետոյ պատուելին զայն մոռցաւ, բայց մինչեւ ցարդ Չամուռճի կը ճանչցուի, այսպէս կը յիշուի. Առաջին տպաւորութիւնները դըժուարաւ կը մոռցուին.

Կարծեմ թէ շատերուն հետաքըրքրութեան առարկայ մ'է այդ երկարաձիգ անունն—երկարաձիգ աստուածաբանութեան պէս և հազուադէպ մեր մէջ,—«Յովհաննէս Պրուսացի Տէր Կարապետեան (Չամուռճի) Տէրոյենց».

Պատուելին իւր անուններու ծննդոց պատմութիւնն ինք մեզ կ'աւանդէ—որ և իւր ծնունդին ալ պատմութիւնն է— Երեւակի նոյն առաջին թուոյն մէջ.

Ահա՛ ինչպէս կը պատմէ.

«Քիչ մընայ մականուններս փոխելուս վրայ խօսինք.—Մեր նախնիքը Դերջան գաւառի Վժան գիւղէն եկած ըլլալով, այն գիւղին մէջ իրենց մականունը Տէրոյենք կ'ըսուէր: Տէրոյենց Տ. Յովսէփեան Տ. Գրիգորի որդի Սարգիսը իւր ընտանեօքը Կոստանդնուպոլիս գալով նեղուցի Ստենիա գիւղը բնակեցաւ, և իւր ապրուստին համար եյուպ բանող բրուտներուն (չէօմլէկճիներուն) համար հող կրելով չամուրճի Սարգիս անունով ճանչցուեցաւ. և անոր որդին Քիւրքճի Սերովբէ, 1815 թուին Պրուսայու Առաջնորդ Տ. Պօղոս Արքեպիսկոպոսէն քահանայ ձեռնադրուելով Տ. Կարապետ ըսուեցաւ, իւր հօրը արուեստէն մականուն առնելով Չամուռճի կ'ըսուէր, և ես ալ՝ նոյն Տ. Կարապետին որդին՝ նոյն մականունը ժառանգած գտնուեցայ: Բայց ասիկայ ցեղական անուն մը չըլլալով հիմա ես կը ձգեմ. և բուն մեր ցեղական Տէրոյենք մականունը գործ կ'ածեմ:

Խմբագիր, թարգմանիչ, աստուածաբան, վարժապետ, տպագրիչ, ամէն բան եղաւ պատուելին և իւր կեանքը մեր պատմութեան, մեր ազգային կեանքին հետ կապուած է. և ի՞նչ կը նշանակէ մէկ երկու սիւնակ գրութիւն այդ ընդարձակ կեանքին վրայ. Բարեկամներէս ոմանք կը քաջալերեն այն փափագը զոր ունիմ ընդարձակօրէն գրելու այդ կեանքի պատմութիւնը, բայց ո՛րքան աշխատութեան, ո՛րքան ուսումնասիրութիւններու պէտք կայ, և ի՞նչպէս գտնել այդքան ժամանակ. Այսու հանդերձ տեսնենք. Տէրոյենց այն դէմքերէն մէկն է որուն չհամակրողներն իսկ կրնան օրինակ ընծայել զնա յարատեւ և տոկուն համբերութեան ու աշխատութեան, մանաւանդ անոնց ոյք այնքան թեթեւութեամբ կը նետուին կրօնական խնդիրներու հանդիսին մէջ.

ՀՐԱԶԴԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ
(ԳՈՒՐԳԷՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ)
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

Այս Կրթարանն հաստատուած է 1876 յուլիս 1ին և վաւերացուած է Հասարակաց Կրթութեան պաշտօնէութենէն:

Հայ. Թուրք. Գաղ. և Անգլ. լեզուք, Բնական և Չափական գիտութիւնք և այլն և այլն կ'աւանդուին ասս ի ձեռն ուսուցչական ընտիր մարմնոյ մը. Ուսումն է յոյժ գոհացուցիչ. աշակերտաց բարուց և մաքրութեան հոգ կը տարուի մեծապէս:

Կրթարանիս ԺԳ. տարւոյ շրջանն պիտի սկսի յառաջիկայ օգոստոս 29 երկուշաբթի օրէն. դասախօսութիւնք պիտի սկսին սեպտեմբեր 1ին:

Նոր աշակերտի համար Տնօրէնն պատրաստ է տեսակցիլ ամէն օր, կէս օրէն յառաջ, Հայկական Կրթարանի մէջ:

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ե. ԳՈՒՐԳԷՆ

1998 1—10

ՅՕՐԻՆԻՉ ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԳԱՂՂԻԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅԵՐԷՆ
ԳՐՊԱՆԻ
ԲԱՌԱՐԱՆ
ԲԱՌ 25,000
ԳԻՆ ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ՂՐՇ
ՏԱՐԱԿԻՉ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Այս Ֆռանսահայ Գրպանի Բառարանս հակառակ իւր փոքր ծաւալին ու համեստ գնոյն կը պարունակէ գրեթէ մեծ բառագրոց չափ բառ և ոճ: Անձուկ միջոցի մէջ հեղինակն յաջողած է յաճախ զետեղել աշխարհաբար բառերուն եւ ոճերուն քով գրաբար համանիշներն ալ, որք անհրաժեշտ են մատենագրական գործոց թարգմանիչներուն: Ի հարկին բառերուն տաճկերէններն ալ գրուած են, որպէս և անկանոն արտասանութիւնք: Այս նիւթական ու բարոյական առաւելութիւններէն զատ՝ կարեւոր թերի մ'ալ կը լնու Գրպանի Բառգիրքս, որուն կցուած է պատմական, աշխարհագրական ու դիւցաբանական անուանց բառարան մը: Բառագիտութիւն վերնագրեալ հատուած մ'ալ՝ ուր համառօտիւ կ'աւանդուին բառակազմութեան կանոնք՝ եզական գործ մը կը կացուցանէ Գրպանի Ֆռանսահայ Բառագիրքը: 1908

Գինն է միայն 12 դահեկան:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ
ՑԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Վարժարանիս յառաջիկայ շրջանը կ'ըսկսի 1888, սեպտ. 2/14ին. Դպրոցական լեզուն է Անգղիերէն: Ուզողին կ'ուսուցուի նաև Գաղիերէն, Հայերէն, Յունարէն, Թուրքերէն և Պուլկարերէն: Ուսման ընթացքը կը պարունակէ գիտութեան այլ և այլ ճիւղերը:

Աւելի և լիակատար տեղեկութեան համար պարտ է նամակաւ դիմել առ Միս Համլին, Թիւ 5, Ամերիգան-խան, Կ. Պոլիս.

1993 2—10

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
Աբէլեան Մեհրան էֆէնտիի

1. Իլավէի Կիւլտէսթէի մուհարրերաթ 6 ղրշ.
2. Մուխթասար Կիւլտէսթէ. 100 փարայ.
3. Բանալի համառօտ Կիւլտէսթէի. 3 ղրշ.
4. Լէթաիֆի ասար տպագիր 60 փարայ.
5. Լէթաիֆի ասար ձեռագիր 2 ղրշ.
6. Ճէրիտէի մէքթեպիյ 100 փարայ.

1987 2—5

ՏՕՔԹԷՕՐ

ՕՆՆԻԿ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ որ կը դարմանէ մասնաւորապէս ներքին, (ջղային, կուրծքի, ստամոքսի ևն.) մորթային և կանանց հիւանդութիւնները, պատրաստ է ամէն օր հիւանդներ ընդունիլ Եէնի-Գաբու Ալ-Պօյաճըլար փողոց 40 թիւ իւր տան մէջ. և այժմ ի դիւրութիւն իւր հեռաբնակ յաճախորդաց որոշած է գտնուիլ ամէն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և շաբաթ օրեր ժամն 8էն 10, Պահճէ-Գաբու, Ջալըքեան Պօղոս էֆ.ի դեղարանը:

Ձրի խորհրդակցութիւնք կը կատարուին ամէն հինգշաբթի իւր բնակարանը ժամը 6էն 10: 1989 4—7

ՏՕՔԹՕՌ ՏԱՏՈՒՐ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ կոկորդի, ականջի, քիթի, բերանի և վիզի ամէն տեսակ հիւանդութեանց, ՎԿԱՅԵԱԼ Փարիզի, Լոնտրայի և Վիեննայի նշանաւոր մասնագէտ դասատուներէ, ՓՈՐՁԱՌՈՒ Եւրոպիոյ երեւելի հիւանդանոցներու մէջ ունեցած աշխատասիրութեամբ, Մայրաքաղաքս վերադարձած լինելով, իւր բնակութիւնն հաստատած է ի Մեծ փողոց Բերայի, Թիւ 447 տունը, կից Ռուսիոյ Դեսպանատան, ուր ամէն օր կ'ընդունի իրեն դիմողներն առաւօտեան ժամ 9էն մինչեւ կէսօր և կիրակիներէ զատ ամէն օր ժամ 2է մինչեւ 5 (ը. ե.) Պոլսոյ կողմը, Պաղչէ-Գաբու, Համիտիյէ-Ճատտէ, Թիւրպէին դիմաց, Թիւ 8, ուր չորեքշաբթի օրերը ձրի կը դարմանէ: 7179

ՏՕՔԹՕՐ Վ. ՕՐՄԱՆԵԱՆ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԱԶԳ. Ս. Փ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ իւր բնակութիւնը փոխադրած է Օրթագիւղ Թաշ Ներտիվէն Երմէնի Քիլիսէ փողոց Թիւ 32, ուր ամէն օր առաւօտեան եւ երեկոյեան ժամերուն պատրաստ է հիւանդ ընդունիլ եւ հիւանդաց տուներն այցելել:

Սակայն ըստ առաջնոյն պիտի գտնուի դարձեալ ամէն օր ի Բերա իւր նախկին հասցէն Ըթըր փողոց Թիւ 1, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը կէս օրէն առաջ, իսկ երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ:

Ինչպէս նաեւ ամէն օր բացի կիւրակէէ կէս օրէն անմիջապէս վերջ պիտի գտնուի Պոլիս Պահճէ Գաբու Թիւ 18 Մէրհամէթճեան դեղարանն:

Իսկ Ղալաթիոյ կողմի համար, պէտք է դիմել կամուրջին մօտ Մատէլլայի դեղարանը: 1644 32—40

Պատիւ ունինք ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Միքայէլ Միրան և Ստեփան Մեսրոպեան անուամբ հաստատեալ կալուածական գործոց Գործակալութիւնը, Ղալաթիա, Տէմիր խան, Թիւ 3, խիստ չափաւոր գիներով փոխատուութիւն և դանխամճար կ'ընէ գրաւի վրայ, յանձնակատարութեամբ կ'ստանձնէ ամէն տեսակ գործեր թաղապետական պաշտօնատանց հետ, վաճառումն և գնումն անշարժ կալուածոց, վճարումն կալուածական տրոց, փոխանցումն, Թէսվիյէի-ինթիքալի և Վագֆի փոխանցում, ինչպէս և նմանօրինակ ամէն տեսակ գործառնութիւններ:

ՄԻՔԱՅԷԼ ՄԻՐԱՆ ԵՒ ՍՏԵՓԱՆ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ
Գործակալք կալուածական գործերու
Ղալաթիա, Տէմիր խան, Թիւ 3

1914 12—30

ՍԳՈՏԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Նաբոլի, 25 սեպտ.

Պարոնայք Սգոտ և Պոուն,

Սգոտի օշարակը անուցիչ և միանգամայն բուժիչ դեղ մ'է, և ես որ յաճախ գործածած եմ զայն, գտած եմ թէ մանկութեան և պատանեկութեան հիւանդութեանց մէջ մեծապէս օգտակար է:

1691 ՏՐ. ՃԷՈՎԱՆՆԻ ՍԳՈՏՏԻ ՏԻ ՌՈՒՋԻՕ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. **ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ** 6,243,127
ՀԱՍՈՅԹ 1887 **ՏԱՐՒՈՅ** 1,932,350

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. **ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ** 3,421,200
ՀԱՍՈՅԹ 1887 **ՏԱՐՒՈՅ** 946,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և երենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վճռենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 15,000,000 *Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:*

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 **ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ** Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց,*

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տէօրթիւնճիւ օրտուի Հիւմայուն տէպպաղխանէսի իչիւն միւպայեա օլունաճագ իւչ պին տօգուզ եիւզ օթուզ պէչ ատէտ Անատօլու կէօնիւնին պէչէր գըյէսի եէտի զուրուշ օն տօգուզ բարայա Թալիպի էօճտէսինտէ օլուպ աղօսթօսըն օն պէշինճի կիւնիւնէ գատար պէչէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունաճագ. մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիյէսի վիրիլէճէկինտէն, իթասընա վէ օն ալթընճը կիւնիւ եիւզտէ պէչ թէմինիյէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

4 աղօսթօս 1888 2010
Նօ. 25 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Թարապլուս ֆըրգասը իչիւն միւպայեա օլունաճագ պիր միլիօն քիլօ արբա Թարապլուստա թէսլիմ էթտիրիլմէք վէ էսմանը Սէլանիկ վիլայէթինին սէնէի հալիյէ էմվալինտէն վիրիլմէք իւզրէ պէչէր քիլօսը օթուզ բարայա Թալիպի էօճտէսինտէ օլուպ աղօսթօսըն օն էտինճի կիւնիւ գարարը գաթիյէսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ թէգարրիւր իտէճէք ֆիյաթընտան եիւզտէ պէչ թէմինիլէ գապուլ օլունաճաղընտան, իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

4 աղօսթօս 1888 2011
Նօ. 26 2—3

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը քալեն Լիվրբուլի և Միջերկրականի մէջ.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալճերեան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզասեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերեան	5500
Արապեան	3700	Իլլիրեան	5500
Պաւարեան	6000	Իսդրիան	5500
Պուլկարեան	6000	Լեսպեան	2200
Քարթեճեան	800	Լիկուրեան	2500
Սարդինեան	2000	Լիսպոն	800
Կօրտովա	700	Օփորթօ	700
Էճիպտեան	3700	Բերուեան	3800
Ֆապեան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆլորենթեան	3700	Վիրճինեան	6800

Բեռցեան շոգենաւը, նաւապետ Էլլիս ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն ամսոյս 21ին աստ կ'սպասուի:

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Այլ եւ տեղեկութեանց համար դիմել

ԼԷՕՆԱՐՏ ԼԱՑՈՆԹԻՆ
Գործակալ

Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Մարոնեան Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Լատուրա Լաֆոնտէն.
Զմիւռնիա, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Ն. Լ. Վալհման և ընկ.
Մալթա, Մ. Բամպերկի.
Պիրէա, Ս. Վորզոյօրուլօ Որդիք և ընկ
Ջէնովա, Գ. Ռէֆֆօլ և ընկ. 1896

Արտօնատէր Ս. ՏԷՄԱՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՁՈՒԹ ԻՒՂ

Հիբօֆօսֆիթ ու կիր և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Կարին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Հիբօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

կը բուժէ Թոքախտը
կը բուժէ անարիւնութիւնը
կը բուժէ խոյլերը
կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
կը բուժէ մանկանց ճռզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն,

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով. Գործակալներն են Համմէր և Հիրձէլ, Պոլիս. 1691

Յ. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Կ'ընդունին ամեն տեսակ արտածութեան եւ ներածութեան ապրանաց յանձնարարութիւններ որք կը գործադրուին շահաւէտ կերպով եւ նպաստաւոր պայմաններով. հասցէ O. Séropian & Cie Marseille. *հեռագրոց համար,* Séropian Marseille.
1834

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

SOUTH BRITISH AND NATIONAL ՍԱՈՒԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՆԷՇԸՆԸԼ

Ստորագրեալ դրամագլուխ	**4,000,000**	*Անգլ. ոսկի*
Պահեստի »	**500,000**	» »
1873 էն *ի վեր վճրլ. կորուստք*	**2,500,000**	» »

GLASGOW & LONDON ԿԼԱՍԿՕՈՒ ԷՆՏ ԼԸՆՏԸՆ

Դրամագլուխ **300,000** *Անգլիական ոսկի*

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալք ՀՕՖՄԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.
(1880) *Պոլիս, Սուլթան Համամ, Սայտիէ խան, Թիւ 13, 14, 15*

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՏԱԿԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՍԻԻՆՖԷԼՏ (ԿՐԱՉ)

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՐԻՆԻՆԿՀԱՒԶ ԵՂԲԱՐՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿ ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի Մ. ՄՈՐԻՋԻՕ ՖՐԱՆԳԼ

Վոյվոտա, Վիզալիս խան, Ղալաթիա, Եալլիկ խանի քով

ՍԻԻՆՖԷԼՏի գործարանն, որ կը գտնուի ԿՐԱՉ քաղաքին մէջ (Խորվաթ), առաջնակարգ հաստատութիւն մ'է՝ 1852էն հիմնուել, և Աւստրիահունգարիոյ միւս գարեջրի գործարանաց արտածման մէջ առաջին տեղը կը բռնէ:

Սթիինֆէլտի գործարանն 1887ին արտադրած է 43,000 հարիւրալիտր. 1713

ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՐԵԱՆ ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, *Եալք, Վէրք, Ուռեցք, Ցաւք, կապոյտ հազ, Շնչարգելութիւն, Ստամոքսի ցաւ, Պնդութիւն, Անարիւնութիւն բոլորովին կը բուժին ի ձեռն*

ROB LECHAUX *ի* ԽՈՏԵՐՈՒ ՀԻՒԹՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
Գրէսոն եւ կարմիր Սալսբարէյլ եւ Բոմատ Անդի-Տարգուէօզ Լըշօ

Կեղծիքէն զգուշանալու համար, բոլոր շիշերուն վրայ պահանջել ՈՒՆԻՈՆ ՏԸ ՖԱՊՐԻՔԱՆԻ *կապոյտ կնիքը կրող երաշխաւորութեան երիզն և այս ստորագրութիւնը*

Lechaux

ՁՐԻԱԲԱՐ *կը ղրկուի հետաքրքրաշարժ տետրակ մը (35 րդ տպագրութիւն)*
ՌՈԲ ԼԸՇՕի *միջոցաւ արեան վերանորոգման վրայ:*

ՊՈՐՏՕ—*Դեղարան* ՄԱՐԻՕ ԼԸՇՕ, *Սէնդ-Քաթերին փողոց, 164—ՊՈՐՏՕ. Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին են Տեարք Քիւչիւքեան եղբարք, Բերա և Պոլիս, Քասաբեան, 13, Պաղչէ-Գաբու. Պ. Կ. Վոնտիձիանօ և ընկ. 14, Սուլթան Համամ փողոց: Ի Բերա Քանզուք եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թէոտորիտէս, Մեծ փողոց, 244: Եօժէն Տէլլասուտա, Մեծ փողոց, 318.* 1697

ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ՋՈՒՏ ՔԱՔԱՕՆ,

Ընդհանրապէս ճանչցուած է քաքաօներուն ամենէն ախորժահամն և լաւագոյնը:

Ի նկատ առնլով իւր ընտիր տեսակը, ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ՋՈՒՏ ՔԱՔԱՕՆ, *թէպէտ ըստ երեւոյթին աւելի սուղ, իրօք աւելի աժան քան այսօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններ, այնպէս որ* ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ՋՈՒՏ ՔԱՔԱՕՒ *մէկ բաժակը բաժակ մը թէյէ կամ խահուէէ աւելի չարժեր. այլ որովհետեւ այս քաքաօն գերազանցապէս սննդարար և դիւրամարս ըմպելի մ'է, իւր ծախսն իրօք շատ աւելի նուազ է.*

Կը գտնուի մեծ դեղավաճառաց, նպարավաճառաց և անուշարարաց քով, թիթեղեայ տուփերու մէջ ½, ¼ և ⅛ քիլոկրամ. 1806

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 *ֆրանք*
Պահեստի »	2,825,000 *ֆրանք*

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գոհարեղէն եւ ապրանքներ, որք յանձնուած են ամենազգի թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց.

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim *ընկերութեանց կողմէ, որք ի միասին ունին* 30,500,000 *Ֆրանք.*

Կ'ապահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղիով եւ ցամաքային ճանապարհով փոխադրուած ապրանքներ:

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ազատ:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ Վ.ԻԳՏՈՐ ՈՐԴԻ

1132 *Ընդհանուր Գործակալք ի Կ. Պոլիս այս երկու Ընկերութեան*

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՓԱՅՏԻ ՏԱԽՏԱԿՆԵՐ

Զանազան չափերով եւ տեսակներով

Գ. ԷՄ. ՎԷՆՇԴԷՅՆ ԵՒ ՈՐԴՒՈՑ ՍՂՈՑԱՐԱՆԷՆ

ի Խէրսոն (Ռուսիա)

Մեր փայտերն, ինչպէս Ռուսիոյ հիւսիսակողմէն եկած ամեն փայտերը, շատ գերազանց են Կալածի և Անատոլուի փայտերէն, ու շատ աւելի աժան:

Որոշ պայմաններով գնմանց համար դիմել փայտի մթերանոցի վարչութեան.

Քալաֆաթ Եէրի, Թիւ 148

Աներոշ պայմաններով գնմանց համար դիմել առ գրասենեակն Էմմանուէլ Վէնշդէյն և որդւոց տան, [illegible] *Կ. Պոլսոյ*

21—25 1827 **Մումհանէ Թիւ 80** Մ. ՇՐԱՅՊԸՐ

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՒՏԱՐԷՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լեժէն Բարաքօր
» *Իրաւոր գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Եազըճեան*

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօզեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Գասպարեան և Յամալայեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շերէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Բօնեա, եւն եւն:

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ:

Աւելորդ կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել, կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պէտաբէշդի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ:

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն: Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին:

Գոհունակութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (Հունգարական Աւստրիոյ-Հունգարական կառավարութեան Ներքին Գործոց Նախարարութենէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկայիս 12 միլիոն է: 654

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ

Ժ. ԱԼԷՔԵԱՆ

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Երկու տարիէ ի վեր վաճառատունս փոխադրած եմ Նէնէ Ճամիէն Պաղչէ Գաբու ճէլալ պէյ խանի տակ Թիւ 2 մթերանոցը. Նոյն միջոցին մէջ վաճառատունս իւր դասակարգին մէջ առաջին կարգի եւ ամենաճոխ վաճառատուն մը ընելու համար ամեն ջանք եւ զոհողութիւն չեմ խնայած. Դիմողք խիստ գոհ պիտի մնան վաճառաց մաքրութենէն եւ գներու չափաւորութենէն: Կը գտնուի Գաղղիոյ, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ հռչակաւոր տանց դեղորայք. մեծ քանակութեամբ Խօճապառտայի եւ Բելեմիյէի սիւլֆաթ տը քինին, Նորվիկիոյ զուտ ձկան իւղ, Գաղղիական եւ Անգլիական պատրաստ դեղորայք (Spécialité), *վիրաբուժաց համար բժշկական գործիքներ, որք իրենց տեսակին չտեսուածեամբ բոլոր Պոլսոյ մէջ գտնուածները կը գերազանցեն, ատամնաբոյժներու եւ կաղամարգութիւնի համար պէտք եղած գործիքներ եւ դեղեր, Քոնեաքի հռչակաւոր տանց քոնեաքներ, Պորտոյի եւ Մալակայի գինիներ, մեծ քանակութեամբ եւրոպական հանքային ջուրեր, ձուլիչներու համար Նիքէլ եւ անթիմուան, վիրաբուժական քաուչուկի վերաբերեալ ամեն տեսակ գործիք, դեղարանաց մէջ գործածելի պիտոյք, պարապ շիշեր որք մեծ քանակութեամբ կը ծախուին, հականեխական* (Anticeptique)*ի միջոցով պատրաստուած Լիսթէրի բամպակներ, եւ այլն եւայլն.*

Ամեն կողմէ յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին եւ ուղղակի կը ղրկուին. մեծ հոգ եւ խնամք կը տարուի հեռաւոր տեղեր երթալիք ապրանաց վերադրման, ինչպէս յաճախորդքս փորձով տեսած են.

Վաճառատանս մէջ կը գտնուի Եւրոպայէն յատկապէս բերուած ծառոց պատուաստի համար պատրաստ խիճ (մածուն) որ մեծ ծառայութիւն կ'ընծայէ պարտիզպանաց եւ պարտիզատիրաց: 1669

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԲՈՒԺՈՒՄՆ ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՆՈՐԱՀՆԱՐ ԴԵՂԱՀԱՏ ԵՒ ՔՍՄԱՏ

ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՖԷԼԻՔՍ ԹԷՐՃՄԱՆԵԱՆԷ

Վաւերացեալ Արքունի Բժշկական Ճեմարանէն

Ցետ բազմամեայ գործածութեան ստուգուած է թէ այս անզուգական դեղը միմիայն դարման են մորթի հիւանդութեանց. Քսմատին և դեղահատնց փոխադարձ գործածութիւնը հիմնովին կը բուժէ [illegible], մաշասպը, թեւերու տակ, յօդուածներու վրայ և մարմնոյն այլ մասանց վրայ պատահած եռքը և ընդհանուր առմամբ արեան ապականութենէ ծագումն առած ո և է ախտ, ի բաց առեալ գաղղիական ախտը: Հմուտ եւ անուանի բժիշկք մշտատեւ գործածութեամբ հաստատեցին անմիջական ազդեցութիւնն եւ արքունի բժշկական կաճառը զայս ի նկատ առնելով արտօնեց վաճառումն մասնաւոր հրամանագրաւ:

Կը վաճառի Պազը Ալլի ճամբէն. Պորսից դեսպանատան կից Ֆէլիքս Թէրճմանեանի դեղարանը: Կեդրոնատեղին է ի Պաղչէ Գաբու Գասապեան էֆ. դեղօրէից մթերանոցն և ի Կալաթա Վոյվոտայի գլխոցը Լէֆաքի դեղարանն ինչպէս նաև ամեն գլխաւոր դեղարաններն. 1835 18—26

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱԶԴ

Կը զգուշացնենք հասարակութիւնը չը գնել այն տուփերն որք կարմիր թանաքով մը յատուկ ստորագրութիւնը չեն կրեր, զի այնպիսիք կեղծ են. Դեղահատներուն գինն է 20 դահեկան արծաթ, իսկ Քսմատին գինն է 10 դահեկան արծաթ.

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1888 *ՕԳՈՍՏՈՍ 1 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՑՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ*

Վոսփորէն իջնող շոգենաւներ

11 15 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
11 15 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
11 30 Ենիմ. Մէզ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
11 30 Պէյգ. Բաշաք. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
12 15 Ենիմ. Մէզպ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Ենիք. Սթէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
12 35 Ր. Ա. Գավագ Ենիմ. Մէզպ. Պէօյտ. Թարպ. Պէյգօզ Ենիք. Չուպ. Գանլ. Պօյաճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խասկ.
1 5 Պէօյիւքտ. Թարպ. Պէյգօզ Բաշաք. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
1 15 Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
2 15 Ենիմ. Մէզպ. Պէօյ. Թարպ. Ենիք. Սթէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
3 10 Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգ. Բաշաք. Չուպուգ. Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Խասկիւղար
3 15 Ենիմ. Մէզպ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
4 — Մէզարպ. Պէօյիւք. Պէյգօզ. Բաշաք. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.
4 15 Ենիմ. Մէզպ. Պէօյիւք. Թարպ. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
6 — Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թար. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիքթաշ
6 15 Միրկ. Ր. Ա. Հիսարէ Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խասկ.
7 — Ենիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշաք. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտոլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խասկ.
7 45 Ա. Գավ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Ենիք. Միրկէօն Ր. Հիսար Արնավուտ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
9 — Պէօյ. Թար. Պէյգօզ Բաշաք. Չուպուգլը Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խասկ.
9 — Ենիմ. Մէզ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Սթէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվա. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
10 — Մէզարպուրնու. Պէօյիւք. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
10 30 Ենիմ. Մէզպ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Ենիք. Սթէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
10 45 Մէզպ. Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգօզ Բաշք. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խասկ.
11 — Մէզպ. Պէօյտ. Թարպ. Ենիք. Միրկ. Արնվ. Օրթ. Պէշիք.
12 — Մէզպ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Ենիք. Պօյաճ. Ր. Հիսար Արնվ.

Կամուրջէն ելնող շոգենաւներ

12 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մէզպ. Ենիմ.
1 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Ր. Հիսար Պօյաճ. Ենիք. Թարպ. Պէօյք. Մէզպ. Ենիմ.
1 45 Խասկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշք. Պէյգօզ Թարպ. Պէօյք. Մէզպ. Ենիմ.
2 15 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Սթէնիա Ենիք. Թարպ. Պէօյքտ. Մէզարպ.
2 30 Գապաթ. Խասկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաշաք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
3 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյք. Մէզպ. Ենիմ.
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Ենիք. Թրպ. Պէօյիւք. Մէզպ. Ենիմ.
4 — Խասկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշք. Պէյգօզ Թարպ. Տէօյիւքտ. Մէզպ.
4 30 Խասկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ.
5 40 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյգ. Թարպ. Պէօյ. Մէզարպ. Ր. և Ա. Գավագ
6 20 Պէշիք. Օրթ. Արնվ. Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մէզպ. Ենիմ.
7 — Պէշիք. Խասկ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտլ. Ա. և Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւքտ.
8 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենէ. Թար. Պէօյ Մէզ. Ենիմ.
9 — Գանտ. Ա. Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ. Չուպ. Բաշք. Պէյգօզ Ենիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
9 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէօյք. Մէզպ.
10 — Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպուգլը Բաշաք. Պէյգ. Թար. Մէզ. Ր. և Ա. Գավագ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Սթէն. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Ենիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշաք. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան.
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւքտէրէ